

Torsdagen den 19 januari

Kl. 12.00–13.11
14.00–15.10

---

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2022/23:2304–2307 till konstitutionsutskottet

§ 2 Svar på interpellation 2022/23:57 om fler i arbete för att motverka segregationen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Sofia Amloh har frågat mig vilka åtgärder vi tänker vidta för att fler utrikes födda ska komma i jobb.

Sveriges integrationsutmaningar behöver bemötas med åtgärder på många olika områden. När integrationen fungerar skapas ett rikare, mer tolerant och framgångsrikt samhälle.

Utrikes föddas möjligheter att komma in och etablera sig på arbetsmarknaden behöver öka; det gäller särskilt utrikes födda kvinnor. För att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska fungera väl behöver Arbetsförmedlingen och de insatser som myndigheten har till sitt förfogande vara effektiva. Integrationspolitiken behöver i högre grad bidra till att alla som kan står till arbetsmarknadens förfogande och anstränger sig för att bli självförsörjande och lära sig svenska.

Arbetet med att anvisa fler till reguljära studier ska fortsätta. Arbetet för att öka jämställdheten på arbetsmarknaden behöver fortsätta. Skillnaden mellan kvinnors och mäns deltagande i olika insatser behöver minska. Detta gäller särskilt för arbetsmarknadsutbildningar, arbetspraktik och olika former av subventionerade anställningar.

Regeringen bedömer att det finns utrymme för effektiviseringar av arbetsmarknadspolitiken. Effektiviseringar ger samtidigt utrymme för en fortsatt ökning av insatserna i förhållande till nuvarande nivåer, som svarar mot de utmaningar vi har på arbetsmarknaden.

Det handlar bland annat om matchningstjänster, som kan bidra till förkortade arbetslöshetstider och till att förebygga och motverka långtidsarbetslöshet. Det handlar också om arbetsmarknadsutbildning, som kan rusta de arbetssökande för de lediga jobben och därmed bidra till att motverka den existerande kompetensbristen på arbetsmarknaden.

Fler ska kunna ta del av arbetspraktik. En praktikplats kan vara en bra väg in på arbetsmarknaden, bland annat genom att överbygga arbetsgivarens osäkerhet rörande en viss persons kompetenser. Praktik ger arbetslivserfarenhet som kan bidra till att bryta passivitet hos arbetssökande och till att förbättra deras jobbchanser. Regeringen har i budgetpropositionen för 2023 föreslagit att 45 miljoner ska tillföras Arbetsförmedlingen under 2023 för att möjliggöra fler praktikplatser, som en byggsten i arbetet för att fler ska få ett jobb och bli självförsörjande.

Segregationens konsekvenser påverkar hela samhället men drabbar särskilt de människor som lever i områden med socioekonomiska utmaningar och vars liv och frihet begränsas. Ökad sysselsättning är avgörande för att förbättra integrationen.

Anf. 2 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret och för att vi får debattera dessa viktiga frågor i kammaren i dag. Att börja vårterminen med detta känns extra fint.

Jag ställde frågan vilka åtgärder statsrådet tänker vidta för att utrikes födda ska komma i jobb. Det gjorde jag mot bakgrund av och med ansatsen att vi behöver lyckas med att bryta den segregation som finns.

Det handlar, som också framgår av statsrådets svar, mycket om att hela samhället behöver finnas där – att det finns åtgärder och resurser för att ge socialtjänsten de befogenheter som behövs, resurser till skolan och till fritidsverksamhet och investeringar i utsatta, segregerade bostadsområden. Det behövs lärare, fältassistenter, idrottsföreningar och andra som kan ge det stöd som behövs för att ge barn och unga den framtidstro och det mod de behöver för att drömma sina drömmar. Så långt tror jag att vi är helt överens.

Men för att vi ska lyckas med detta måste först och främst fler vuxna komma i arbete. Det är helt grundläggande. Då är det viktigt att samhället rustar människor med det som behövs för att de ska kunna vara aktiva på den svenska arbetsmarknaden – alltifrån språkkunskaper till rena branschspecifika kompetenser.

Jag förstår inte riktigt varför regeringen, dessutom i de oroliga tider och den lågkonjunktur som vi befinner oss i, väljer att skära ned på utbildning och aktiva arbetsmarknadsinsatser. Arbetsförmedlingen varnar för ökad arbetslöshet. Värst blir det i de branscher där många får sitt första jobb, vilket i sin tur ökar risken för att man fastnar utanför arbetsmarknaden – att man inte kommer in eller att det tar väldigt lång tid.

I detta läge skär högerregeringen i sin budget ned på möjligheten till utbildning och omställning. Resurserna till vuxenutbildning minskar med över 1 miljard, när vi är överens om att en av de viktigaste nycklarna till frihet är arbete. Den framtidstro som skapas hos barn och unga när de ser föräldrarna gå till jobbet tror jag inte ens går att värdera. Vi kan inte mäta hur viktigt detta är; det är ovärderligt. Jag vet alltså inte varför regeringen väljer att skära ned på just det som vi vet behöver göras.

I årets budget skär regeringen och Sverigedemokraterna ned på den aktiva arbetsmarknadspolitik och de insatser som krävs. Arbetsförmedlingen får mindre pengar och därmed sämre möjligheter att hjälpa människor att komma ut i jobb – eller om det är utbildning som behövs.

Som om inte detta vore nog skär man också ned på platserna inom vuxenutbildningen. Det handlar om flera miljarder. Varför gör man det i dessa tider, när vi vet att arbete leder till att vi också får förutsättningar att bryta segregationen?

Anf. 3 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman och statsrådet! Jag vill tacka Sofia Amloh för en väldigt bra fråga, och jag vill också tacka statsrådet för svaret.

Detta är en väldigt viktig fråga som nu berör väldigt många människor. Vi ser att klyftorna i vårt samhälle ökar. Den ekonomiska utsattheten och segregationen, som interpellationen egentligen handlar om, har ökat de senaste decennierna; det är inget som har ökat nu. Att bryta och bekämpa segregationen, med allt vad den innebär, är en av de tuffaste och viktigaste utmaningar vi har i vårt samhälle.

Vi vet att ojämlikhet och ökade klyftor är djupt skadligt för ett samhälle men också för individerna. Därför måste vi göra allt vi kan för att se till att individen får de bästa förutsättningarna att lyckas, men också för att bryta segregationen i vårt samhälle.

Jag vet också att det inte finns någon quickfix när det gäller denna problematik. Det behövs en bredare diskussion och ansats när vi tar oss an denna stora utmaning för vårt samhälle. Vi behöver föra ett djupare, bredare, mer analyserande samtal här i Sveriges riksdag för att ta oss an denna problematik.

När jag läser statsrådets svar på hur man ska få fler kvinnor med utländsk bakgrund i arbete och på hur vi ska bryta och motverka segregationen upplever jag inte riktigt att statsrådet ger något svar. Det handlar väldigt mycket om att regeringen konstaterar att man behöver föra en effektiv arbetsmarknadspolitik.

Anledningen till att jag begärde ordet var att jag satt och funderade på om statsrådet kan utveckla vad han menar med att det finns utrymme för effektivisering av arbetsmarknadspolitiken. Som Sofia Amloh var inne på kan den som tittar i budgeten tydligt se nedskärningar i arbetsmarknadspolitiska program och insatser med 1,5 miljarder detta år.

Vi vet att vi befinner oss i en lågkonjunktur, och allt tyder på att arbetslösheten kommer att öka. Samtidigt har vi en matchningsproblematik på den svenska arbetsmarknaden. Det finns drygt 160 000 lediga jobb men också 190 000 långtidsarbetslösa.

Jag måste fråga vad statsrådet menar med effektivisering av arbetsmarknadspolitiken. Återigen: Det rör sig om 6,9 miljarder 2023 i jämförelse med 13 miljarder 2018. Ska vi tolka statsrådets och regeringens tal om effektivisering som att man tänker skära ned på den aktiva arbetsmarknadspolitiken framöver? På vilket sätt kommer dessa nedskärningar i de aktiva arbetsmarknadspolitiska insatserna att leda till ökad sysselsättning, till minskad segregation och till att fler kvinnor med utländsk bakgrund kommer i arbete?

Det som statsrådet går in på – kärnan i diskussionen vad gäller segregationen – kommer ju i det sista stycket i skrivningen, där man menar att segregation får konsekvenser för samhället och drabbar individerna. Detta måste sättas i relation till nästa steg. Om det är så, vilka åtgärder tänker man sätta in för att bryta segregationen och för att se till att vi får jämlika förutsättningar för män och kvinnor på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 4 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Visst finns det stora utmaningar. Vi har ju haft förmånen att agera i snart 100 dagar. Jag har ägnat mycket av denna tid åt att träffa de organisationer och myndigheter som är ansvariga.

Inte minst Arbetsförmedlingen upplever nu att man har en situation där man kommer ut ur den förra mandatperioden, som var ganska jobbig för Arbetsförmedlingen och dess 11 100 duktiga medarbetare. De kämpar på och ska nu agera med det regelverk som är på plats för att bättre kunna rusta och matcha personer som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden och som i dag på olika sätt är en del av Arbetsförmedlingens ansvar eftersom de är inskrivna där. Arbetsförmedlingens medarbetare kommer nu att kunna göra detta med ökad kraft dag för dag.

Arbetsförmedlingen har varit inne i en ganska svår omställning. Dessförinnan gjorde man dessutom en omfattande digitaliseringsresa, vilket inte är obekant för någon i riksdagen som har följt Arbetsförmedlingen över tid.

Med effektiviseringar menar vi att denna regering – liksom den tidigare regeringen – hela tiden tittar på åtgärder som vi inte tycker har varit så effektiva och som inte i förlängningen leder till ett ordinarie jobb. Det är därför vi fokuserar på och förstärker nystartsjobben snarare än extratjänsterna. Det är därför vi nu ser till att – förhoppningsvis som en del av det stora omställningspaketet, som kostar väldigt många men väldigt väl investerade miljarder – också få till etableringsjobb, vilket kan vara ett steg in.

Vi har praktikplatser, som jag nämnde. Vi gör också satsningar på yrkesvux, inte minst för att koppla ihop språk och utbildning. Ofta behövs båda, för många människor står långt ifrån arbetsmarknaden beroende på att de saknar tillräckliga kunskaper i svenska för att komma ut på arbetsmarknaden.

Uppdraget till Arbetsförmedlingen är tydligt: De arbetsmarknadsutbildningar som finns ska öka; det är myndighetens uppdrag. Men det handlar också om vad man gör och vad man kan. Arbetsförmedlingen måste tillsammans med branscher och andra aktörer, inte minst fack, se till att utbildningarna verkligen blir sökta. Det är ju ingen idé att erbjuda platser som ingen tar.

Jag håller med båda de ledamöter som deltar i debatten – de har en korrekt analys. Man måste göra mer för att se till att människor verkligen deltar i de arbetsmarknadsutbildningar som finns. Det är ju en fantastisk förmån att vi hjälper människor att dels klara sin egen framtid, öka sin frihet och skapa möjligheter, dels bli en viktig del i samhällsbygget, komma in i en verksamhet som man kanske inte har jobbat i tidigare eller bidra till att minska den mer eller mindre konstanta kompetensbrist som finns inom transportsektorn, turistnäringen och restaurangnäringen samt hos andra viktiga aktörer.

Språket är ju det mest centrala. Där jobbar vi på flera fronter. Jag är glad att det parti som ledamöterna i debatten tillhör har varit tydligt med att Sverige måste öka kraften när det gäller att människor ska läsa svenska.

Jag hoppas att vi kan göra detta tillsammans. Jag kommer att ta till mig alla goda idéer med nya exempel på hur man gör. Här finns det bara ett mål: fler i arbete.

Prot. 2022/23:48
19 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 5 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag uppskattar statsrådets resonemang och fortsatta inlägg i debatten.

Statsrådet tog upp alla insatser som krävs. Vi behöver ha en aktiv, rörlig och kreativ arbetsmarknad där det finns möjligheter att göra en omställning, framför allt i dessa tider. Det är lågkonjunktur och inflation. Det kommer att vara tufft – riktigt tufft. Jag tror att detta är början – eller fortsättningen – på de vågor som vi har haft tidigare med pandemin.

Nu kommer vi in i en helt annan situation. Då behöver det finnas både ett, två och tre olika alternativ för att rusta människor. Det behöver finnas en hel färgpalett. Då kan vi inte gå in och se till att det blir färre platser, färre möjligheter och smalare alternativ. Tvärtom – vi behöver öppna upp det här.

En del av detta är att rusta människor med det svenska språket. Det finns olika sätt att lära sig och ta till sig. Vi behöver skapa alla förutsättningar som går att skapa. Varenda människa som kan komma ut och lära sig språket eller vara med och bidra ska göra det. Detta är vår gemensamma uppgift, inte minst politiskt.

Jag tycker att parterna tar en stor del av ansvaret och gör sitt jobb med omställningsstudiestödet och så vidare. Här finns det bra möjligheter. Men politiken behöver vara minst lika aktiv – kanske aktivare än någonsin.

Jag kan även ta upp ett annat exempel. Riksdagen har satt mål för integrationen i Sverige. För att vi ska uppnå det mål för integrationspolitiken som har antagits har man uttryckt vikten av ett bra mottagande av nyanlända samt vikten av insatser för att stödja och underlätta så att det går snabbt att etablera sig och komma in på arbetsmarknaden och i det svenska samhället.

Ett ganska viktigt exempel, som har gjort skillnad, är bosättningslagen. Den kom på plats 2016, har jag för mig. Riksrevisionen har gjort en rapport som visar att det har blivit bättre. Det går snabbare att etablera sig. Detta har haft goda effekter.

Jag skulle jättegärna vilja veta hur statsrådet tänker när det gäller denna reform. Är det någonting som regeringen vill ändra på? Vill regeringen ha kvar den?

Anf. 6 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

I sitt svar kom statsrådet också in på nästa interpellationsdebatt i och med att han tog upp extratjänster och nystartsjobb. Även jag ska säga något om det.

När jag hör statsrådets svar får jag en känsla av att regeringen saknar en vision, vilja och plan för hur man ska ta sig an de utmaningar och problem som vi i dag diskuterar och som finns på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället i dag.

Statsrådet pratar om åtgärder som inte leder till jobb och syftar på att man har tagit bort extratjänsterna och fördubblat nystartsjobben. Det ver-

kar finns en tilltro till att nystartsjobben kommer att lösa alla dagens problem med etablering på arbetsmarknaden. Budgetpåsen är på 8,1 miljard 2023, vilket kan jämföras med 4,6 miljarder 2022. Det är alltså en fördubbling.

Samtidigt ska vi komma ihåg att nystartsjobben bygger på en rättighetslagstiftning, så alla som uppfyller kraven och kriterierna får ta del av dem. De är också konstruerade så att de oftast går till dem som är närmast arbetsmarknaden och har lättast att få ett arbete.

Extratjänster däremot är konstruerade så att de ofta har gått till kvinnor med utländsk bakgrund, precis som interpellanten tar upp. Det har inneburit en möjlighet att komma ut på svensk arbetsmarknad. Även om det är subventionerat till 100 procent innebär det att de finns i ett sammanhang och får lön den 25, vilket påverkar både de egna och familjens förutsättningar för ekonomisk självständighet och förhoppningsvis fortsatt arbete.

Visst visar siffrorna att nystartsjobben går bättre, men det är svårt att jämföra dessa två.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Mycket har skett på grund av stora förändringar i den förra regeringens arbetsmarknadspolitik. En del av det tar vi vidare eftersom det är bra. Det har dock varit en stökig tid, men nu börjar det komma på plats. Andra förändringar sker eftersom vi är ute ur pandemin.

Interpellanten frågar var vi står nu och är orolig för hur djup den pågående lågkonjunkturen kommer att bli. Jag kan försäkra alla ledamöter om att vi följer detta noga. Riksdagen var ju inte heller blyg med extra-budgetar under förra mandatperioden, så den möjligheten finns också. Vi är ständigt beredda att agera, och om läget blir värre än vad experterna förutspår kommer vi att agera. Jag är också helt säker på att riksdagen kommer att se till att vi agerar, antingen genom att driva opinion, vilket man gör skickligt, eller direkt via utskotten för att sedan fatta beslut i kammaren. Som sagt lades det fram ett antal tilläggsbudgetar under förra mandatperioden, så den makten har även riksdagen.

Det gäller att vara effektiv. Man får aldrig ägna sig åt att gömma undan människor och osynliggöra att de inte har riktiga jobb. Vi hörde siffrorna för både långtidsarbetslösheten och övrig arbetslöshet läsas upp här, och vi vet att över 500 000 människor var inskrivna på Arbetsförmedlingen när jag tillträdde. Det är tråkigt för dessa individer, men det är bra eftersom det innebär en stor resurs för Sverige. Med rätt hjälp och stöd och genom att ta stort eget ansvar kan människor gå mot att bli en del av den reguljära arbetsmarknaden, vilket är målet.

Departementet får som bekant inte styra myndigheterna, men i våra myndighetskontakter har vi pekat på sådant som är viktigt. Här har vi fört fram att Samhall borde kunna fungera lite bättre och hjälpa fler. Vi har även pekat på att subventionerade anställningar kan vara viktigt för personer som av olika skäl behöver denna hjälp för att kunna försörja sig.

Vi försöker nu anpassa oss till det normala efter en pandemi då allt var väldigt onormalt. Allt vi då gjorde i ganska bred enighet här i kammaren handlade om att frysa läget och genom korttidsprogram och annat hålla människor och företag under armarna. Men nu är vi ute ur pandemin och

behöver titta på vad Sverige behöver, och då är fokus på effektiva, arbetsplatsnära åtgärder som leder till reguljära jobb och ger ett högt söktryck hos individer. Därför tror vi, med flera gläder det mig att höra, på nystartsjobben och de kommande etableringsjobben.

Vi ska givetvis också hedra den fantastiska överenskommelsen om lärande och omställning mitt i livet – även om det inte primärt är denna grupp vi pratar om i dag.

Anf. 8 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för debatten. Ett fortsatt samtal kommer att vara viktigt, för jag är väldigt orolig. Jag förstår att ni inte sitter med skygglappar och ser åt ett annat håll medan detta pågår, så jag tar Johan Pehrsons försäkran om att ni kommer att agera på allvar. Under pandemin fick den socialdemokratiskt ledda regeringen lägga fram ett antal extrabudgetar, och nu måste regeringen lägga fram så många som det krävs för att minska konsekvenserna av lågkonjunktur, ökad arbetslöshet med mera. Och vi kommer att stå redo oavsett vad som krävs.

Låt mig avsluta denna debatt där jag började. Det är viktigt att hela samhället strävar mot ett gemensamt mål och att man på alla politiska områden arbetar för att bryta segregationen och få till den integration som krävs. Det tar tid och är inte alltid lätt, och vi är många som behöver hjälpa till med detta. I Tidöavtalet saknas dock den stora och viktiga beskrivningen av hur detta ska uppnås, och jag oroar mig för att Johan Pehrsons regeringsunderlag inte är det som är berett att hjälpa till mest när det kommer till integration. Vi är dock beredda att sträcka ut en hand och hugga i alla dagar i veckan.

Anf. 9 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag hör vad interpellanten säger, och vi gör ett gemensamt arbete.

Vi behöver först och främst skapa förutsättningar för jobb. I Sverige har vi historiskt haft mycket tuffare lägen än nu när vi har en efterfrågan på arbetskraft men alldeles för hög arbetslöshet och långtidsarbetslöshet.

Det kunde ha varit mycket värre. Det hade kunnat vara så att det inte fanns någon efterfrågan på arbete. Jag möter hela tiden organisationer som undrar: Varför kan ingen komma till mig, till oss, till vår bransch och jobba med den viktiga turistnäringen eller den viktiga servicenäringen eller inom vården och omsorgen, med skidliftarna, med hantverk och med att bygga framtidens gröna Sverige? Det är ett enormt gap här. Men det vore värre om det inte fanns några människor alls, så det här går att hantera. Men det är klart att det kommer att ta tid.

Det är klart att man kan ha stått utanför arbetsmarknaden och inte mötts av några åtgärder som har hjälpt en, eller man kanske själv inte har stoppat in tillräckligt mycket kraft – för det kan ibland också vara så att det kanske inte har varit tillräckliga krav på att man ska söka – ja, det finns hundratusentals olika svar för alla olika individer, men det är klart att vi nu ska se till att försöka leverera gentemot de kompetensbehov som finns.

Som togs upp i gårdagens partiledardebatt är det viktigaste också att skolan fungerar så att vi ser till att det inte blir fler personer som inte har

kompetensen och inte kan ta något jobb över huvud taget. För varje år ska det vara färre unga människor som befinner sig i den situationen att de i början av sitt liv inte har grundläggande kunskaper för sitt första jobb. Det första jobbet är oftast det viktigaste på så sätt att det leder till de kommande jobben.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 3 Svar på interpellation 2022/23:60 om situationen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden

Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Sofia Amløh har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta särskilt för att fler utrikes födda kvinnor ska komma i arbete och om jag avser att behålla de subventionerade anställningarna som riktar sig till personer med svag förankring på arbetsmarknaden och, om inte, varför.

Den ekonomiska politiken behöver återigen fokusera på strukturellt riktiga reformer som ger långsiktigt högre sysselsättning och produktivitet. Arbetslinjen behöver återupprättas. Sverige har en jämförelsevis hög arbetslöshet, och det är troligt att den kommer att stiga till följd av en lägre efterfrågan i svensk ekonomi.

För att motverka en högre arbetslöshet avser regeringen att föreslå reformer inom åtminstone tre områden under de kommande åren. För det första behöver det bli mer lönsamt att arbeta och utbilda sig. För det andra bör en stor bidragsreform genomföras som syftar till att förbättra chanserna för människor att komma i eget arbete och därmed pressa tillbaka utanförskap. För det tredje behöver vi stärka möjligheterna till omställning.

Ökad sysselsättning är avgörande för att förbättra integrationen. Nyanlända ska etablera sig snabbare på arbetsmarknaden, och bidragsberoendet bland utrikes födda ska minska.

I dag står alltför många utrikes födda, särskilt kvinnor, långt från arbetsmarknaden, utan en egen inkomst och därmed utan verklig möjlighet till frihet – frihet att självständigt forma sitt liv och delta i samhället. Det får konsekvenser inte bara för den enskilda kvinnan utan även för hennes eventuella barn och familj och i förlängningen för hela samhället.

Kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter, och det behövs bättre drivkrafter för nyanlända kvinnor att arbeta. En särskild utredare har fått i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder som syftar till att förbättra utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden (dir. 2022:42).

Arbetsförmedlingen och flera andra myndigheter har i uppdrag att ta fram en myndighetsgemensam plan för att öka just utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden, och Jämställdhetsmyndigheten ska i dialog med relevanta andra myndigheter och aktörer genomföra en kvalitativ studie om utrikes födda kvinnor utanför arbetsmarknaden. Studien ska inkludera aspekter som kan utgöra signifikanta hinder för själva arbetsmarknadsinträdet (A2022/00809).

Yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom komvux har byggts ut kraftigt de senaste åren och nådde 2022, i spåren av pandemin, sin största omfattning någonsin. Inte minst har satsningen på kombinationsutbildningar, som innebär att yrkesutbildning kombineras med sfi eller svenska som andraspråk, möjliggjort att fler utrikes födda kan få en sammanhållen språk- och yrkesutbildning som leder till arbete. Regeringen föreslog därför i budgetpropositionen för i år, som riksdagen har antagit, en fortsatt satsning på regionalt yrkesvux inom komvux och att ytterligare 270 miljoner kronor skulle tillföras.

Subventionerade anställningar kan – om de är rätt utformade – ha tydliga positiva effekter på möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden, särskilt för långtidsarbetslösa och nyanlända. Extratjänsterna, som var dyra och sällan ledde till reguljära jobb, finns inte kvar. Däremot är nystartsjobb mer effektiva vad gäller deltagarens möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden efter avslutad tid med stöd. Regeringspartierna ligger bakom den förstärkning av nystartsjobben som gjordes under 2022. Övriga subventionerade anställningar finns kvar.

Anf. 11 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

De frågor som jag har ställt till statsrådet är vilka åtgärder statsrådet tänker vidta för att fler utrikes födda kvinnor ska komma i arbete, om ministern avser att behålla de subventionerade anställningar som riktar sig till personer med svag förankring på arbetsmarknaden och, om inte, varför.

Bakgrunden till att jag ställt dessa frågor är bland annat att ett av de sex jämställdhetsmålen är den ekonomiska jämställdheten. Det är helt grundläggande att kvinnor har ett arbete att gå till för att vi ska nå ekonomisk självständighet. Men det är inte en garanti för att vi ska uppnå ekonomisk jämställdhet, för det är fler faktorer som spelar in. Men det finns en förutsättning om man har ett jobb och en egen försörjning att stå på.

En stor andel av dem som har varit utan arbete i mer än 24 månader är utrikes födda kvinnor med kort utbildningsbakgrund. Det handlar om människor som oftast inte vill något annat än att ha ett jobb och som också förstår hur viktigt det är med den ekonomiska självständigheten och vilka möjligheter det skulle öppna upp i livet. Men de behöver också stödet att kunna ta ett arbete och komma till jobbet. För att bryta segregationen och öka jämställdheten måste fler utrikes födda kvinnor komma i arbete och därmed ges makt och frihet över sitt eget liv. Det kan behövas fler steg tills man har det där riktiga jobbet, och då tycker jag att de där insatserna innan är det viktiga.

Extratjänsterna, som framför allt har vänt sig till utrikes födda kvinnor, har alltså varit ett viktigt verktyg för att lyfta människor ur långtidsarbetslöshet och ge dem en chans att komma in i jobb och egen försörjning. Hälften av dem som hade en extratjänst var utrikes födda kvinnor. Dessa kvinnor fick genom extratjänsten en möjlighet att faktiskt kanske komma ur en isolering i hemmet och komma till ett sammanhang. Det är ett väldigt viktigt första steg. Och jag tror, och jag vill nog hävda att det finns fler som dessutom vet, att detta har haft en stor betydelse för att till slut komma till en anställning som inte är subventionerad. Det är helt klart viktiga steg.

Det finns forskning som bekräftar vikten av subventionerade anställningar för personer med svag förankring på arbetsmarknaden, så varför ska man ta bort extratjänsterna, om det nu är ytterligare en färg i paletten som Arbetsförmedlingen och andra efterfrågar? Vi behöver fler verktyg, inte färre, för att hitta rätt och ta de steg som krävs. Varför finns de inte med i er budget utan bara i vår skuggbudget?

Anf. 12 FRIDA TÅNGHAG (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka interpellanten för att hon lyfter upp en viktig och högst aktuell fråga. Jag vill även hälsa på statsrådet.

Detta är inte bara en fråga om integration, utan det är en fråga om jämlikhet, jämställdhet och samhällsklass.

Utrikes födda kvinnor är den grupp som i dag står längst bort från arbetsmarknaden och är således den grupp i arbetarklassen som har det tuffast. Utrikes födda kvinnor är samtidigt den grupp som matchas mot den del av arbetsmarknaden där de mest otrygga anställningarna finns. Som bäst är anställningsformen särskild visstid, men sällan på 100 procent.

Sanningen är att man matchas mot en arbetsmarknad dominerad av bemanningsföretag inom kök och restaurang, helt utan garanterad anställningsgrad eller grundersättning. Gruppen hamnar i olika personalpools inom vård- och omsorgsyrcen där det gäller att vara snabbast på att svara på ett sms, eller så får man olika tillfälliga anställningar med en procent som det inte går att leva på så att man i stället behöver ha två eller till och med fler jobb.

Nu är det omöjligt för mig att inte säga att utrikes födda kvinnor också utnyttjas på en arbetsmarknad där arbetslivskriminalitet styr.

Fru talman! När jag tidigare har hört ministern prata om satsningar på arbetsmarknaden hör jag bara tal om individens eget ansvar, tydligare och hårdare krav och att civilsamhället ska bidra. Inte någonstans här kan jag förstå vilka åtgärder som statsrådet faktiskt tänker vidta för att förändra eller förbättra specifikt för utrikes födda kvinnor.

Med detta sagt önskar jag att statsrådet kan utveckla det lite så att till och med en kock från Göteborg kan förstå.

Anf. 13 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag blev lite orolig när jag tog del av statsrådets svar på interpellationen, och när jag lyssnade på statsrådets anföranden i den tidigare interpellationsdebatten förstärktes min oro. Tyvärr finns det nog stor anledning för Sverige och svensk arbetsmarknad att känna oro.

Fru talman! Det är häpnadsväckande att vi har ett statsråd som kommer till denna kammare och uppmanar riksdagens ledamöter att ta utskottsinitiativ. Vi har ett statsråd som inte litar på sin egen regering. Det är mycket uppseendeväckande.

Nästan ännu värre är att statsrådet i den förra interpellationsdebatten sa att han inte får styra. Vi har alltså ett statsråd med ansvar för arbetsmarknaden som inte litar på sin egen regering, som hoppas att riksdagen ska ta utskottsinitiativ för att rätta till det och som dessutom inte tror att han som statsråd har möjlighet att styra. Regeringen styr det här landet. Det är så svensk demokrati fungerar.

Det som gör mig orolig i svaret, fru talman, är att statsrådet hänvisar till att den ekonomiska politiken återigen ska fokusera på strukturellt riktiga reformer. Förra gången en högerregering styrde detta land betydde det att man slaktade arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen. Det var så man definierade det som kom efter, att arbetslinjen skulle upprättas. Det definierades så förra gången vi hade en högerregering, och då slaktades arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen.

Det vi har sett så här långt från regeringen är att ett första steg har tagits. Man har slaktat arbetsmarknadspolitiken. Det är illa nog. Min fråga till statsrådet, fru talman, är därför: Avser man att fortsätta sin politik och även slakta arbetslöshetsförsäkringen i nästa steg? Det är svårt att tolka svaret på något annat sätt, med kännedom om hur svensk höger definierar arbetslinjen.

Jag har en mycket konkret fråga till statsrådet: Kommer man att följa upp återupprättandet av arbetslinjen genom att slakta också arbetslöshetsförsäkringen?

Anf. 14 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Tack, Johan Pehrson, för möjligheten att debattera en viktig fråga, och tack till interpellanten för en viktig interpellation!

I svaret sa Johan Pehrson att regeringen gör en fortsatt satsning om 270 miljoner kronor på ett regionalt yrkesvux. Begreppet satsning är uppenbarligen ett tójbart begrepp i Johan Pehrsons värld.

Låt mig tydliggöra hur det egentligen förhåller sig. Regeringen har lagt fram en budget som minskar anslagen till utbildningsplatser för vuxna med motsvarande 30 000 platser. Det blir 86 miljoner mindre till akademien och 104 miljoner mindre till yrkeshögskolan. Den näst största neddragningen, 492 miljoner, görs på folkbildningen, och den största neddragningen, 1,23 miljarder, görs på yrkesvux, faktiskt just regionalt yrkesvux, som Johan Pehrson säger sig satsa på.

Kalla inte en sänkning av anslaget för en satsning! Det blir ett konstigt nyspråk. Jag skulle säga att det är en lögn.

Johan Pehrson avslutade den förra interpellationsdebatten med att säga att 500 000 arbetssökande är en resurs. Det är de absolut, men det krävs möjligheter att utbilda sig. Arbetsmarknadsministern är säkert bekant med att den tydligaste gemensamma nämnaren för den grupp som står till arbetsmarknadens förfogande är att de saknar en fullföljd gymnasieutbildning. Att de största neddragningarna görs på just de utbildningsformer som leder till en fullföljd gymnasieutbildning för dem som inte har lyckats med detta i ungdomsgymnasieskolan är därför förskräckligt. På det viset gör man inte 500 000 arbetssökande till en resurs, utan man hindrar dem om man minskar anslagen för just dessa utbildningar.

Sedan hörde jag att regeringen tänker avskaffa extratjänster. Som Sofia Amloh tydligt pekade på är det en åtgärd som med precision missgynnar utrikes födda kvinnor. Med samma precision vidtar regeringen en annan åtgärd, nämligen att halvera insatsen Svenska från dag ett. De som kommer som nyanlända till Sverige har möjlighet att träffa marken springande om de får börja lära sig Svenska från dag ett. Studieförbunden och folkhögskolorna har jobbat mycket framgångsrikt med detta. I budgeten för

2023 halveras anslaget, och i den plan som ligger i samma budget för 2024 är anslaget 0.

Med kirurgisk precision vidtar denna regering åtgärder för att göra det svårare för nyanlända och utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden. Det handlar om avskaffade extratjänster, 1,23 miljarder minus till vuxenutbildning och att man tar bort Svenska från dag ett. Kom inte och kalla det för en satsning!

Anf. 15 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar för inläggen i denna debatt. Vi har just förstärkt arbetslöshetsförsäkringen så att den ligger kvar på den tillfälligt höjda ersättningsnivån. Det är en viktig uppräkningsnivå. Det är en av de försäkringar som inte räknas upp med index som mycket annat gör, till exempel studiemedel från CSN, graviditetspenning och annat i vårt välfärdssystem. Att detta är indexerat är i grunden väldigt bra – att ha det som automatiska kompensatoriska åtgärder i en kostnadskris som Sverige har försatts i av omvärlden och kanske av tidigare politiska beslut. Men inte minst är denna kostnadskris ett importerat problem beroende på det vidriga kriget i Ukraina.

I går började någon prata om att det skulle delas ut hörapparater här i kammaren, och det var inte jag. Men det är inte långa köer inom sjukvården för att få hjälp med det.

Jag säger att jag inte kan gå in och tala om vilka arbetsmarknadsutbildningar som ska finnas, var de ska finnas och exakt hur de ska se ut. Men de ska vara av hög kvalitet och bli fler. Man ska göra vad man kan från branschen, facket och Arbetsförmedlingen för att se till att de blir så fullsatta som möjligt. Det kan jag säga.

Jag pekade också på det allvar som finns i riksdagen och att riksdagen kan ta initiativ genom olika tillkännagivanden och så vidare när man inte tycker att något är tillräckligt bra. Det sker i olika omfattning beroende på det parlamentariska läget. Det var kanske en självklar upplysning. Men det var ingen vädjan till att interpellanten Patrik Björck ska sätta igång och göra detta. Men det är en möjlighet som alla som är folkvalda har.

Även här återkommer jag till det som jag har sagt om att mycket av dessa anpassningar handlar om att man gör justeringar efter pandemin. Men jag förstår att Socialdemokraterna tycker att varje minskning tiden efter pandemin inte är önskvärd, och de pekar på att det är fråga om neddragningar. Men om man tittar på en längre tidsskala ser man var vi nu befinner oss.

Det är väldigt viktigt med utbildning. Men detaljerna vad gäller folkbildningen och gymnasieskolan får ledamoten ta upp med relevant statsråd. Men de satsningar som görs på skolan är helt avgörande så att inte fler unga människor kommer ut från grundskolan med ofullständiga betyg. Om de kommer ut från ett gymnasium, egentligen vilket som helst, med godkända betyg är chanserna enormt goda att de får sitt första jobb. Dessa satsningar tycker jag är fullt relevanta.

Jag gillar den ingång som gavs inledningsvis i själva interpellationen om att det är väldigt viktigt med ekonomisk jämställdhet. För den utsatta grupp som interpellationen handlar om, utrikes födda kvinnor som kan stå

väldigt långt från arbetsmarknaden, är det en mycket svår situation eftersom det är så mycket annat som kontrollerar dessa kvinnors tillvaro. Det hoppas jag att vi kan återkomma till, för jag gillar anslaget som finns från interpellantens parti om att vuxna människor ska jobba för sin ersättning, oavsett om det är inom ramen för kommunens omsorg och försörjningsansvar eller om det är genom andra åtgärder.

Anf. 16 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tror absolut att det finns goda ambitioner från statsrådet på detta område, kanske den bästa ambitionen från hela regeringen vid en jämförelse. Jag har sett att det i statsrådets parti, Liberalerna, ändå finns genomarbetade politiska förslag för detta, för integration och för människor i arbete. Men dessa ambitioner behöver också synas i budgetposter och i faktisk politik. Vårens propositionslista från regeringen med reformer som vi ska ta oss an här i riksdagen ekar ganska tomt. Jag tror att det finns *en* om detta.

Statsrådet beskriver i sitt svar de tre stora reformområdena som man ska ta itu med. Men när kommer det att ske? Det behöver ändå ske något nu. Det behöver synas i faktisk och praktisk politik i konkreta förslag och i faktiska reformer. Men det blir inte så trovärdigt när man ser att det faktiskt är fråga om nedskärningar.

Jag förstår att man kan dra ut denna tidsaxeln när det gäller vad som händer i verkligheten och i omvärlden och när det gäller hur budgetposter har sett ut och så vidare. Men just nu har vi gått från år 2022 till 2023 då vi ser att det blir mindre i en tid då det behöver vara mer.

Det finns en rad saker jag är orolig för. Jag tänker lyfta fram en sak till här. Flera av regeringspartierna har tidigare förespråkade och demonstrerat att de vill återinföra ett vårdnadsbidrag. Det skulle leda till att fler utrikes födda kvinnor skulle få bidrag för att stanna hemma och ta hand om barn i stället för att vara aktiva på den svenska arbetsmarknaden.

När den socialdemokratiskt ledda regeringen avskaffade vårdnadsbidraget innebar det en väsentlig skillnad för att kvinnor skulle komma in på arbetsmarknaden.

Jag vill adressera denna oro till statsrådet. Behöver jag vara orolig? Hur ser statsrådet på att den regering som han ingår i nu kanske ska införa en barnomsorgsavgift eller liknande bidrag? Det skulle vara riktigt förödande. Hur ser statsrådet på det?

Anf. 17 FRIDA TÅNGHAG (V):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort.

Efter att ha lyssnat på båda sidor i debatten måste jag konstatera att jag inte på något sätt känner mig tryggare i att det kommer att bli någon förändring alls. Och om det skulle bli någon förändring kommer det att vara till det sämre.

Jag måste säga igen hur viktig denna fråga är. Det är inte bara en fråga om integration. Frågan handlar om jämlikhet, jämställdhet och samhällsklass.

Jag har hört vad statsrådet har sagt. Men jag måste summera genom att säga att det som sägs inte får mer genomslag bara för att man upprepar samma sak flera gånger.

Anf. 18 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag ska välja att tolka statsrådet Johan Pehrson positivt.

(Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):
Tack!)

Jag tolkar det på ett sådant sätt att statsrådet och den nuvarande regeringen kommer att försvara arbetslöshetsförsäkringen. Det var ett positivt besked.

Jag var också lite imponerad över att statsrådet ämnar ta initiativ till att indexera arbetslöshetsförsäkringen. Det var också ett positivt besked.

Jag lovar att jag kommer att följa den här regeringen. Det var också fantastiskt att man nu har omformulerat hela sin idé om den så kallade arbetslinjen. Det tackar jag extra för. Jag hoppas verkligen att statsrådet står vid sitt ord och att statsrådet inte bara är lösmynt i talarstolen i största allmänhet.

När man läser riksdagsprotokollet och ser vad statsrådet har gett för besked ska man sedan också kunna lita på det, fru talman. Det är min förhoppning. Jag väljer att tolka statsrådet positivt.

Anf. 19 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag har svårt att ha samma ansats som Patrik Björck och tolka det som positivt. Det jag hör är att statsrådet slingrar sig och hänvisar det jag sa i mitt inlägg till en annan minister.

Vi har här framför oss arbetsmarknads- och integrationsministern. Integrationsministern försöker att hänvisa frågan om utrikes födda kvinnors tillgång till utbildning i svenska och samhällskunskap till en annan minister. Det är att inte ta ansvar för sin portfölj.

En av de viktigaste faktorerna för en lyckad integration och en lyckad etablering för utrikes födda kvinnor måste vara att de kan lära sig svenska. En minskning på komvux, där sfi ingår, med 1,23 miljarder från 2022 till 2023, där sfi ingår, måste angå integrationsministern. En halvering av Svenska från dag ett måste angå integrationsministern. Det kan inte vara frågor som hänvisas till någon annan. Det tycker inte jag är att ta ansvar.

Jag vill säga till statsrådet: Stå här och ta ansvar för din portfölj! Svara i så fall på den här frågan: Hur kommer sänkta anslag till komvux och halverat anslag till Svenska från dag ett att bidra till nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden?

Anf. 20 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Nu ska jag börja i den andra änden så att vi inte missar viktiga inlägg.

När svenska folket hade gått till val och röstat som det gjorde blev det en ny regering. Jag hade då förmånen att komma till Arbetsmarknadsdepartementet. Det var väldigt tomt i lådorna. Det som flög upp var lite brödsmlur och ett par flugor. Det fanns ingenting. Det var tomt på reformer.

Det har också visat sig att det under den mandatperiod som gått också har varit lite tomt på reformer. Mycket handlar om att vi styr genom budget, så den tidigare arbetsmarknadsministern – med många förtjänster –

från Socialdemokraterna. Det är inte per definition väldigt mycket om man jämför med andra utskott här i riksdagen.

Vi har en stor fråga som jag kommer att prata med egentligen alla partier om i riksdagen. Det handlar om en reformerad arbetslöshetsförsäkring. Där finns en bred enighet om att det utredningsförslag som togs fram av den förra regeringen har stora förtjänster.

Det finns några remissinstanser som är lite tveksamma till delar. Där kommer vi att återkomma. Det är en gigantisk sak för att öka tryggheten för människor och få upp andelen personer som är en del av arbetslöshetsförsäkringen, som vi nu har höjt. Det är för att den inte är indexerad som andra. Det sker nu en sådan höjning.

Sedan till frågan om vårdnadsbidrag eller olika former av kontant-ersättningar till människor. Jag tror precis som många andra att det är mycket bättre att satsa på den svenska förskolan. Det gäller grupper som av något skäl väljer att inte ha sina barn där, kanske för att de har den bakgrund som den här interpellationen handlar om.

Det är väldigt bra att barnen kommer dit. Det är ett sätt för barnen att få lära sig svenska, och de tar med det hem. Då kanske kunskaperna i svenska ökar på alla sätt. Det är helt centralt att den svenska förskolan prioriteras framför det som det ställdes frågor om. Den typen av förslag som nu nämndes tycker jag absolut inte är bra.

Vi går vidare. I inlägget från Vänsterpartiets ledamot som deltar i debatten hörde jag att hon var lite orolig för bådars svar. Jag menar nog ändå att det är viktigt att man tar upp den nya linjen från Socialdemokraterna. Vi har haft den länge, och vi välkomnar den. Vuxna friska människor som får ersättning ska göra någon form av motprestation.

Tanken är inte att det första jobbet ska vara det sista jobbet. Jag håller med om att många människor har en begränsad arbetsmarknad, och man kan uppleva att det är lågbetalt. Men det är mycket bättre att ha ett första jobb än inget jobb.

Det första jobbet är helt avgörande för att komma i nya jobb. Erfarenheten är att många som har gått med olika garantier. De har haft rusta och matcha-tjänsterna. Man har försökt att hjälpa människor med dem eller med Arbetsförmedlingens egna program. Men människor kommer inte ut i reguljärt arbete. Det är verkligen beklagligt.

Jag vill ge en korrekt beskrivning av det som sas. Jag är glad att regeringen innan den förra regeringen gjorde den reform som handlade om att arbetsmarknaden var det givna för en person som kom till vårt land. Det har medverkat till de insatser som gjordes av den förra regeringen där man har kortat tiden. Det har gått åt rätt håll. Men det måste bli ännu bättre. Människor ska komma i jobb.

Vi gör också fler satsningar på att fler människor ska komma till svenskakunskaper. Det gäller till exempel människor från Ukraina. Det får vi ha en annan debatt om. Det handlar om vad vi gör för insatser för ukrainare för att de också ska komma till språkutbildning. Det kanske inte alltid är så att sfi är den enda vägen dit.

Anf. 21 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Tack för debatterna som vi har haft den här eftermiddagen. Det känns väldigt uppfriskande och bra för den här vårterminen. Jag ska avrunda debatten med mitt slutanförande.

Jag nappar lite på det som sas om att det är tomt i lådorna på Arbetsmarknadsdepartementet. Ni skulle fylla de lådorna när ni kom dit och var redo att styra landet. Det känns fortfarande som att det inte fylls på där. Det var vad jag menade med vad jag sa i mitt tidigare inlägg om att vi inte har så mycket att ta ställning till här i riksdagen.

Den här interpellationen handlar om den ekonomiska jämställdheten och vikten av ett arbete. Det handlar om identitet och självständighet och att vara någon som kan vara med att bidra. Den handlar om synen på sig själv och att kunna vara en del av samhället. Det är svårt att alltid beskriva i ord.

Jag tror att man måste se och uppleva, både hos sig själv och hos andra människor, att få det där lönekuvertet varje månad. Jag kommer själv ihåg när det inte bara var ett sommarjobb. Det var inte bara nu som jag fick ett lönekuvert, och inget nästa månad, utan det kom varje månad. Det är oslagbart och viktigt för att få människor att växa.

Jag vidhåller fortfarande att nedskärningar är nedskärningar. Det går inte att komma ifrån det. Det tror jag också att statsrådet förstår. Det kommer vi att påpeka och vara tydliga med från oppositionen. Det är inte okej att göra det nu.

Socialdemokraterna är ett arbetarparti. Det är vårt dna när det kommer till de här frågorna. Vi kommer inte att släppa en millimeter, framför allt inte i en lågkonjunktur. Vi ska göra allt som krävs. Det hoppas jag att även statsrådet tänker göra.

Anf. 22 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Tack, Sofia Amloh, för duvningen som du och kollegor i riksdagen har givit mig. Det är så här det ska se ut. Starka, trygga riksdagsledamöter ska driva på.

Jag måste ändå påminna om att vi hade en pandemi. Man kan inte ha samma insatser och åtgärder efter en pandemi som under en pandemi. Då handlade allting om att se till att saker bara rullade. Allting var digitalt, och vi fick inte ses. En mängd människor for illa i världen och många dog, och en del är sjuka fortfarande.

Nu har vi ett annat fokus; nu måste vi se till att allting som sker är arbetsplatsnära och effektivt och att det fokuserar på språk, språk och språk. Det här är saker som inte bara sker i det allmänna utbildningssystemet eller med stöd, utan det är också ett ansvar som man måste kunna ta själv i olika former. Vi ser hur människor har integrerats i Sverige under nästan ett århundrade – eller åtminstone efter andra världskriget. Det är människor som med olika insatser själva har tagit ansvar för att lära sig. Men grunden är att de har kommit i jobb. Det är väldigt viktigt. De har fått lära sig på jobbet. Därför gör vi satsningar som jag vill lyfta fram och som handlar om att kombinera jobb och språk. Det handlar om värdighet.

Men vi gör också andra saker. Vi satsar på kvinnors organisation och ser till att kvinnor i utsatta områden får lättare att organisera sig. Jag besökte i veckan ett tjejforum på Bäckby i Västerås och träffade unga tjejer som gör allt vad de kan för att hjälpa andra unga tjejer att få mer egenmakt och vilja organisera sig.

Vi gör satsningar på en av Sveriges viktigaste rörelser – idrottsrörelsen – för att se till att man har något meningsfullt att göra. Förutom att ungar

ska gå i skolan ska de ha en meningsfull fritid. Vuxna ska gå till ett jobb eller en utbildning, och sedan ska de ha något meningsfullt att göra. Då är idrottsrörelsen viktig.

Vi gör mängder av saker för att bygga kraft som kommer att hjälpa kvinnor i dessa utsatta områden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.11 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 4 Frågestund

Frågestund

Anf. 23 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av socialminister Jakob Forssmed, statsrådet Lotta Edholm, försvarsminister Pål Jonson och landsbygdsminister Peter Kullgren.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Socialminister Jakob Forssmed besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Statsministerns statssekreterares olagliga ålfiske

Anf. 24 MALIN LARSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren.

I går kunde vi läsa i medier om hur en av regeringens främsta företrädare bedrivit olagligt ålfiske – illegalt fiske av en art som är hotad. Det här är allvarligt. Ålen har minskat med 90–95 procent under den senaste 50-årsperioden. Dessutom ljög statsministerns statssekreterare för myndigheternas inspektörer och sedan för polisen. Det har också visat sig att det inte var en engångsföreteelse utan något som pågått under många år.

Vad tycker ministern att det sänder för signaler när man som företrädare för Sveriges regering bedriver olagligt fiske av ålen, som är utrotningshotad?

Anf. 25 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar Malin Larsson för frågan. Jag kommer inte att gå in på detaljer, för jag kan inte detaljerna. Jag vet ungefär lika mycket som riksdagsledamoten. Men det här är självklart. Jag har sett det som har

skrivits och det som statssekreteraren i fråga själv har konstaterat. Det här var fel, och han kommer att få sona för det och ta sitt straff.

Ålfisket i Sverige har en mycket lång tradition, men det gäller, precis som ledamoten är inne på, att det sker på laglig väg och att vi värnar det lilla begränsade ålfiske som vi har kvar. Det har Sverige stridit för, även i EU-sammanhang, under både den förra socialdemokratiska regeringen och den här regeringen.

Självklart är det aldrig okej att bryta mot lagar och regler.

Anf. 26 MALIN LARSSON (S):

Herr talman! Jag hör självklart vad ministern säger. Statsministerns statssekreterare valde dock att ljuga, först för myndigheternas inspektörer och sedan för polisen. Hur ska vi kunna rädda ålen om vi har företrädare för Sveriges regering som bedriver olagligt fiske medan våra laglydiga fiskare och fiskeföreningar gör allt de kan för att rädda ålen och detta kulturarv? Utan ål, inget ålfiske. Så enkelt är det.

Anf. 27 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar Malin Larsson för följdfrågan. Jag har inte så mycket mer att kommentera detta med. Statssekreteraren i fråga har redogjort för det, och Malin Larsson har hört min kommentar. Jag kan konstatera, precis som ledamoten, att vi ska fiska ål enbart på lagligt vis.

Slöjförbud i förskola och grundskola

Anf. 28 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Jag ställer min fråga till statsrådet Lotta Edholm.

I Expressen i söndags framförde två liberala ministrar att regeringen nu växlar upp arbetet mot hedersförtryck för att bekämpa separatism och förhindra släkters och klaners kontroll av barn, unga och vuxna. Enligt artikelförfattarna behövs det insatser från start när barnen går i förskola och skola, eftersom ”skolan ska vara en plats där språk, kunskap och bildning står i fokus, inte religionsutövning eller förtryckande normer”.

Sverigedemokraterna har sedan inträdet i Sveriges riksdag förespråkat ett förbud mot den värderingsstyrda slöjan i förskola och grundskola, då denna är det yttersta tecknet på just förtryckande normer. Mot bakgrund av det som lyfts fram i artikeln skulle jag därför vilja fråga statsrådet följande: När kan vi förvänta oss en utredning och kommande lagstiftning om förbud mot slöja i förskola och grundskola?

Anf. 29 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Patrick Reslow tar upp en av de viktigaste frihetsfrågorna i Sverige, nämligen hedersförtryck, som drabbar framför allt unga flickor men också pojkar i Sverige. Det är otroligt viktigt att vi arbetar hårt för att stävja detta.

Tyvärr har jag inget svar på Patrick Reslows fråga. Det finns i dag ingen planering i Regeringskansliet för att tillsätta en sådan utredning som Patrick Reslow efterfrågar.

Men arbetet mot hedersförtryck kommer nu att intensifieras av den här regeringen. Att detta är en av våra viktigaste frihetsfrågor i Sverige är en åsikt som jag tror att många numera delar i den här kammaren.

Prot. 2022/23:48
19 januari

Frågestund

Anf. 30 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Just nu strider kvinnorna i Iran med livet som insats för att slippa bära slöja. Ingen ska säga att ett barn är kapabelt att självt fatta beslut om att bära slöja. Så är det inte, utan detta är ett tvång som utövas från föräldrarnas sida. Är det inte dags att vi värnar dessa utsatta flickors rätt att vara just flickor genom att förbjuda slöja i förskolan och grundskolan?

Anf. 31 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Det finns i dag inga som helst planer på att tillsätta någon sådan utredning. Däremot finns det ett stort och viktigt arbete mot hedersförtryck, som innebär att flickor inte får bestämma över sitt eget liv. Det arbetet måste vi fortsätta med, och det tänker den här regeringen också göra.

Reservofficerarnas villkor

Anf. 32 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Min fråga går till försvarsministern. Det är just nu en väldigt hektisk tid för oss som är försvarspolitikerna med anledning av det allvarliga läge som vi befinner oss i. En av de frågor som vi behöver ha högt uppe på vår egen dagordning är personalfrågorna. Jag vill i dag sätta lite fokus på reservofficerarna och deras villkor. Vi bygger ju ett totalförsvaret, och vi behöver väldigt många olika personalgrupper som delar av det. Många är faktiskt frivilliga. I hemvärnet, i de frivilliga försvarsorganisationerna eller som reservofficer tar man en del av sin tid till att gå in och hjälpa till.

Jag vill höra lite om hur regeringen ser på reservofficerarnas villkor, löner, ersättningar och rätt till tjänstledighet. Var ligger den här frågan i regeringens arbete i dag?

Anf. 33 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Hanna Gunnarsson, för frågan!

Försvarsmaktens personalförsörjning är den viktigaste frågan just nu när vi befinner oss i en stark tillväxtfas för Försvarsmakten. Det handlar både om att vi kommer att behöva fler värnpliktiga, där Försvarsmakten har föreslagit att vi kanske kommer att ha en fördubbling av antalet värnpliktiga från 5 500 i dag upp till ungefär 10 000, och fler officerare. Vi kommer även att behöva fler reservofficerare.

I Försvarsmaktens underlag från den 1 november, som också är underlaget till Försvarsberedningen där Hanna Gunnarsson själv sitter och ska arbeta med frågan, föreslår också Försvarsmakten att vi ska ha ett större antal reservofficerare.

När det kommer till löner och förmåner vet Hanna Gunnarsson att detta sedan 1994 är delegerat från regeringen till myndigheten och arbetsmarknadens parter. Vi brukar alltså inte gå in i de frågorna. Rent generellt kan

jag dock konstatera att bra villkor för de anställda är väldigt viktigt när Försvarsmakten ska växa.

Anf. 34 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret, och tack för att personalfrågorna är så pass viktiga i det här politikområdet just nu!

Jag håller självklart med om att löner sätts av arbetsmarknadens parter, men jag tror att det är viktigt att regeringen faktiskt är tydlig i det här fallet. Många reservofficerare är organiserade i ett förbund som ställer ganska höga krav på vad som behöver göras nu och som pekar ut det väldigt tydligt. Jag skulle verkligen vilja uppmana regeringen att se över de här frågorna och ta tag i dem.

Anf. 35 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Återigen tack, Hanna Gunnarsson! Det här är angeläget, och som sagt: Underlaget från den 1 november indikerar att man kommer att behöva använda fler reservofficerare.

Jag kan konstatera att Försvarsmakten i underlaget från den 1 november också pekar på att personalförsörjning och bra villkor för de anställda är en viktig fråga, och det kan handla om anställningsvillkor. ÖB:s dagorder i augusti pekade också på att man behöver se över personalvillkoren, så jag uppfattar att det finns en medvetenhet inom Försvarsmakten om hur viktiga de här frågorna är.

Archer till Ukraina

Anf. 36 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! När vi sitter här förbereder sig Ukraina för en rysk vår-offensiv och en ny rysk aggression. Vi hör ständigt att medan vi tänker skjuts ukrainare. De tycker att vi tar för lång tid på oss.

Ukraina försvarar sig och våra värden, och de gör det oerhört imponerande och uppoffrande. Men de måste också kunna ta tillbaka sina ockuperade territorier, och det är bra att regeringen nu har aviserat ett stort paket till Ukraina. Archer är bra, men när kommer Archer? Den typen av resurser behövs under vår-offensiven, inte till sommaren.

När, försvarsministern, kommer detta?

Anf. 37 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för frågan! Jag uppskattar Kerstin Lundgrens djupa engagemang för Ukraina, ett engagemang som jag delar.

Gällande stödet till Ukraina har regeringen varit tydlig med att vi också ska överföra mer avancerad försvarsmateriel till Ukraina. Därför aviserade vi nu det största paketet någonsin till Ukraina. Det är på 4,3 miljarder och innefattar dels stridsfordon 90, som är i princip färdiga att skickas till Ukraina efter att vi är klara med utbildningsinsatsen. Det andra aviserade är att vi ger ett uppdrag till Försvarsmakten att också börja uppgradera Archer B, som är förrädsställda.

Det som är förskjutningen på Archer är uppgraderingsarbetet. Här har vi jobbat oerhört hårt också med tredje land, för det handlar om teknologioverföringar. Jag kan inte i dag säga exakt när Archer kommer till Ukraina, men regeringen arbetar hårt på det. Vi har också gett ett uppdrag till Försvarsmakten att ta fram en färdplan för detta arbete.

Anf. 38 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Stridsfordon 90 är bra, men vi hade i utrikesutskottet i dag ett möte med vårt systerutskott i Ukraina, och de säger Lemur. De behöver tanks som klarar att också återta territorium och bryta igenom.

Många länder pratar i dag om detta. Jag hoppas att Sverige inte passar på dessa frågor utan att även Sverige är berett att ställa upp som en av flera för att säkra att det ukrainska försvaret får Lemur.

Anf. 39 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Lemur är ett förstärkningsvapen som har suttit på Archer förut, en del av en avancerad form av kulspruta.

Låt mig säga så här: Nu gör vi ett åtagande med CV90, och till de övriga sex länderna som använder CV90 har vi föreslagit att vi ska jobba tillsammans. Det kan handla om delat ansvar för logistik, utbildning och träning.

Jag utesluter inte stridsvagnar, men just nu på markstridsfordonssidan ligger fokus på att få CV90 till Ukraina så fort det bara går.

Försvaret och havsbaserad vindkraft

Anf. 40 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Att energifrågan också är säkerhetspolitik är uppenbart för de flesta av oss. Att Sveriges energisystem har sina brister och att vi behöver tillförsel av ny energi är även det uppenbart för de flesta av oss.

Vi är många som bor i södra Sverige och i Skåne som tycker att vi måste göra allt för att få mer till Sverige för att säkra behoven och sänka priserna. Tyvärr finns det en myndighet som sticker ut och som nästan alltid konsekvent säger nej till all utbyggnad av havsbaserad vindkraft, nämligen Försvarsmakten. I nio fall av tio avstyrker Försvarsmakten nya etableringar. Det har gjort att Sverige ligger långt efter till exempel Nato-länderna USA, Danmark och Tyskland när det gäller utbyggnad av havsbaserad vindkraft.

Försvarsmakten i dessa länder tycks inte se alla de problem som Försvarsmakten i Sverige ser. Jag vill därför fråga försvarsministern vilka åtgärder han och regeringen kommer att vidta för att Försvarsmakten, precis som i bland annat Tyskland och Danmark, kan vara mer konstruktiva i att hitta lösningar för placering av den så viktiga havsbaserade vindkraften.

Anf. 41 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Vi befinner oss i ett mycket allvarligt säkerhetspolitiskt omvärldsläge, och vi har ett starkt behov av en stor tillväxt av vår försvarsförmåga.

Försvarsmakten har avisert att vindkraftverk kan påverka deras operativa förmåga. När det kommer till landbaserad vindkraft vet jag att Försvarsmakten säger nej till mindre än 10 procent. När det kommer till havsbaserad vindkraft är det mer frekvent, vilket jag är mycket väl medveten om.

Det har lagts fram en studie från FOI som var beställd och som pekade på att man skulle behöva ha en dialog i tidiga processer. Jag har fört en dialog med Försvarsmakten och andra berörda parter om detta, men låt mig ändå inskräpa allvaret i det säkerhetspolitiska läget och vikten av att möjliggöra en snabb tillväxt av Försvarsmakten.

Anf. 42 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret och för att det finns vägar framåt för att tackla problemet med att Försvarsmakten konsekvent säger nej till utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Det är ju möjligt i andra länder som Tyskland och Danmark som är medlemmar i Nato och som också har behovet av en försvarspolitisk operativ förmåga. Det kan inte vara unikt för svenskt försvar att tackla det problemet.

Jag ser fram emot att försvarsministern återkommer till riksdagen med besked om hur man kan gå vidare i den här frågan för att hitta en lösning för mer havsbaserad vindkraft.

Anf. 43 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Vi har naturligtvis en nära dialog med Försvarsmakten och andra berörda intressenter kopplat till detta. Jag vill återigen påminna om vikten av att ge Försvarsmakten de bästa möjligheterna att kunna tillväxa. Det är viktigt i det allvarliga säkerhetspolitiska läget.

Om man kan hitta bättre och effektivare processer utesluter jag dock inte detta, och med anledning av vad Ulf Holm tar upp kan det bli skäl att återkomma i frågan. I övrigt hänvisar jag också till den utmärkta energistudien som jag tycker var ett viktigt steg framåt i just processfrågan.

Effekterna av Sveriges stöd till Ukraina

Anf. 44 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Ukrainas sak är vår sak. Därför är det mycket glädjande att regeringen i dag har presenterat ett nytt stort stödpaket till Ukraina.

Genom att stödja Ukraina hjälper vi ukrainarna att besegra Ryssland samtidigt som vi faktiskt stärker vår egen säkerhet. Andra länder, som USA, Storbritannien och Tyskland, ökar också sitt stöd genom att skicka avancerad materiel i form av stridsfordon och luftvärn.

Från Sveriges sida består stödpaketet av bland annat CV90, Archer B och Robot 57 – fokus på markstrid om jag förstår det hela rätt. Vilka effekter hoppas försvarsministern att detta stödpaket ska ge?

Anf. 45 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! I det förra stödpaketet som vi presenterade i november var fokus på luftförsvaret och vinterutrustning. Vi skickade faktiskt vinterutrustning till över 10 000 ukrainska soldater. Vi skickade luftförsvars-

system eftersom Ukraina var, och är, utsatt för fjärrstridsbekämpning över hela Ukraina.

Ukrainarna själva påpekar, när jag har haft en dialog med dem, och även med våra partnerländer, att de nu behöver markstridsfordon. Det handlar om både stridsvagnar och stridsfordon. Det är i ljuset av detta som man ska se det betydande svenska åtagandet med närmare ett femtiotal CV90.

Låt mig också säga att det är viktigt med ett långsiktigt och uthålligt stöd till Ukraina. Det är också viktigt att ukrainska myndigheter har bättre förutsättningar att köpa försvarsmateriel från Sverige, och därför är beslutet som vi har presenterat i dag beträffande stöd från FMV till ukrainska myndigheter för upphandling av försvarsmateriel mycket viktigt.

Anf. 46 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Det militära stödpaketet är både stort och omfattande. Ministern pratar om uthållighet. Kommer regeringen framgent att trots det stora paketet gå vidare med ytterligare stöd till Ukraina, och finns det mer försvarsmateriel som Sverige kan skicka utan att vår egen försvarsförmåga påverkas negativt?

Anf. 47 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Det är en viktig fråga. I balansen mellan den nationella försvarsförmågan och möjligheten att stödja Ukraina rent generellt anser jag att stöd till Ukraina är att investera i vår egen säkerhet.

Vid sidan av överföring av mer kvalificerad försvarsmateriel, som det inte finns obegränsad tillgång till, lägger vi också ökad kraft på olika typer av träningsmissioner för ukrainska soldater. Vi har förlängt den insats som den förra regeringen sjösatte, nämligen medverkan i Interflex i Storbritannien. Vi kommer också att bidra till den EU-ledda träningsinsatsen Eumam Ukraina.

Digitala vårdssystem

Anf. 48 CAMILLA MÅRTENSEN (L):

Herr talman! I Tidöavtalet står följande: ”Genomför en enhetlig och gemensam digital infrastruktur för den svenska sjukvården som ersätter och kompletterar de 21 regionernas befintliga infrastruktur.”

Det är en mycket bra och välbehövlig ambition. Att förbättra patient-säkerheten, minska administrationen och förbättra samverkan mellan de olika vårdnivåerna och vårdaktörerna är en förutsättning för att komma till rätta med vårdens problem.

Som tidigare ordförande i styrelsen vid Skånes universitetssjukhus och ledamot i den beredning som hanterar Skånes digitala vårdssystem vet jag vilka enorma resurser som har lagts ned i de olika regionerna – både personella och ekonomiska. Jag gissar att det ser likadant ut över hela landet.

Min fråga till socialminister Forssmed är: Hur planerar regeringen att ta del av och fortsätta det arbete som redan är utfört i landets olika regioner?

Anf. 49 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar Camilla Mårtensen för frågan.

Det finns ett stort problem i Sverige i att det inte finns en fungerande nationell infrastruktur för hälsodata. Om man jämför med vägnätet kan man säga att det finns ett vägnät som inte når fram överallt till vårdgivarna, och det finns inte heller skyltar på plats som säger exakt hur det ska gå till på nätet. Det finns dubbla problem för infrastrukturen.

Vi jobbar just nu intensivt vidare med frågan. Det finns ett antal utredningar som arbetar nu, och det gäller att få ihop till en bra helhet och föra en dialog med dem som redan har gjort stora insatser och investeringar i Kommun- och Regionsverige. Jag är väl medveten om det, och det är klart att vi ska försöka dra nytta av detta.

Samtidigt kan vi konstatera att frivillig samverkan, som har gällt hittills, inte har räckt hela vägen. Det krävs att staten spelar en större roll i sammanhanget. Det är också den ambition vi har.

Anf. 50 CAMILLA MÅRTENSEN (L):

Herr talman! Det gläder mig att höra att ni planerar att föra en dialog med tanke på det arbete som redan har påbörjats i en del regioner.

Från min horisont önskar jag skicka med en brasklapp, nämligen att fortsätta arbetet med något av de påbörjade projekten – ett pilotprojekt. Eventuellt skulle det vara fråga om att fortsätta det arbete som är utfört i Skåne och Västra Götaland.

Anf. 51 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag ser verkligen fram emot att få jobba med dessa frågor. Det här är en sådan sak där vi på allvar och genomgripande kan förbättra svensk hälso- och sjukvård, göra det lättare för personalen och göra det mer patientsäkert för dem som får vård.

I EU-sammanhang ska vi nu leda arbetet på det europeiska hälsodataområdet. Det kommer också att bli mycket spännande. Jag ser fram emot att få arbeta med detta, och jag för gärna en dialog även i framtiden.

En elräkningsakut

Anf. 52 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman! Min fråga går också till Jakob Forssmed. Det är en allmänpolitisk karaktär på frågan.

I fredags sa M, KD, L och SD nej till vårt förslag om att införa en elräkningsakut som ska hjälpa hushåll och företag att betala sina elräkningar. Vi ser inte att det är meningsfullt att gå vidare, sa finansutskottets moderata ordförande till medierna.

Folk får nu elräkningar på långt över 10 000 kronor. Många med redan knappa marginaler drabbas. Högerns vallöften om högkostnadsskydd är brutna. Det elstöd man i stället lägger fram blir många månader försenat. Dessutom är allt höljt i dunkel med sekretess.

Samtidigt går Moderaterna i Malmö och Norrköping fram med ett förslag på en elräkningsakut. Där anser man alltså att det är meningsfullt. Hur kommer det sig att samma partier gör så olika bedömningar på kommunal respektive nationell nivå?

Anf. 53 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar frågeställaren för frågan. Det är otroligt angeläget att få elstödet på plats och utbetalat så fort som möjligt. Vi har indikationer på att utbetalningarna för det första elstödet kommer att ske enligt plan i februari månad. Det är otroligt angeläget. Stödet kommer att vara substantiellt; det är 55 miljarder som går ut till svenska hushåll. Det är mycket angeläget.

Jag är också glad att det förhöjda bostadsbidraget kan ligga kvar under en period framåt. Anstånden för företag som drabbas hårt av ökade elräkningskostnader förlängs, och ett gasstöd införs för hushåll som också har drabbats den vägen. Det är mycket angeläget.

Vi har också aviserat ett nytt stöd som omfattar Norrland, så att också de ska få stöd. Vi tittar i detta utsatta läge särskilt på förutsättningarna i Norrland med ett kallare klimat.

Regeringen jobbar hårt på att så snabbt som möjligt få ut detta. Som jag uppfattar det har det inte funnits praktiska förutsättningar att genomföra ett sådant förslag. Då är det särskilt glädjande att det ser ut som att utbetalningarna kan ske enligt den plan som regeringen har redovisat.

Villkoren för yrkesmässigt ålfiske

Anf. 54 BEATRICE TIMGREN (SD):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsministern.

I december förra året beslutades det att ålfiskeförbudet skulle utökas med ytterligare tre månader. Ministern har tidigare uttalat att detta kommer att implementeras på ett så bra sätt som möjligt för att värna ett varsamt fiske.

När jag pratar med ålfiskarna är de mycket oroliga att de tre månaderna kommer att inträffa under sommarmånaderna. Enligt ålfiskarna skulle det innebära att det blir mycket svårt att bedriva ett yrkesfiske.

Hur kommer regeringen att arbeta för att säkerställa att det även fortsättningsvis kommer att vara möjligt att bedriva yrkesfiske?

I ett uttalande den 13 december sa ministern att den svenska positionen i förhandlingarna var att det inte behövdes ytterligare tre månader av fiskestopp utan att det finns andra sätt att värna ålen. Vilka andra sätt hade ministern velat se?

Anf. 55 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Som ledamoten vet förhandlas kvoterna i EU tillsammans med många andra fiskekvoter.

Det fiskas ål på mycket olika sätt runt om i de europeiska vattnen. Vi fiskar och tar upp de stora ålarna. Ett kilo ål i Sverige är oftast en ål medan ett kilo glasål någon annanstans i Europa är betydligt fler ålar.

Den dialogen förde vi med kommissionen. Vi fick också in att vi skulle få möjlighet att förlägga de tre månaderna under en viss tidsperiod. Men det är klart att det kan bli viss påverkan, men beroende på när vi lägger dessa månader är regeringens ambition att det även i fortsättningen ska vara ett begränsat och hållbart ålfiske.

Utredning om kriminaliseringen av eget narkotikabruk

Anf. 56 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Forssmed.

Den förra regeringen tillsatte efter många om och men en utredning om narkotikapolitiken. Syftet med utredningen är att säkerställa att narkotikapolitiken är förenlig med kraven på evidensbaserad vård, beprövad erfarenhet, skademinimering och så vidare.

Folkhälsomyndigheten, Sveriges Kommuner och Regioner, Samsjuklighetsutredningen, forskare och politiska partier har alla tidigare pekat på att lagstiftning om kriminalisering av eget bruk behöver utredas i denna utredning. Nu blev det inte så – den förra regeringen valde att skippa det, helt enkelt.

Min fråga till socialministern är om det kommer att läggas ett tilläggsdirektiv om att utreda hur kriminalisering av eget bruk har påverkat den nuvarande situationen inom narkotikaområdet, detta då i samråd med Justitiedepartementet.

Anf. 57 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är en väldigt angelägen fråga att diskutera.

Hur kan vi på bästa sätt se till att så få som möjligt hamnar i narkotikaberoende och att så många som möjligt får den hjälp man behöver när man befinner sig i den situationen? Det är bland annat detta som ska ses över av utredningen som har tillsatts.

Regeringen har inte en ambition att avkriminalisera narkotika för eget bruk. Däremot följer vi förstas utredningen. Jag tycker att det är ett väldigt angeläget uppdrag som den har.

Ett av uppdragen är att föreslå om och i så fall hur vård och stödåtgärder kan erbjudas på ett mer systematiskt sätt till dem som är dömda för ringa narkotikabrott.

Ett annat uppdrag är att se över vårdmomentet inom sanktionerna för narkotikabrott. Det tycker jag också är väldigt angeläget.

Utredningen gör också en internationell utblick för att se hur man har organiserat på olika sätt för att uppnå just detta att se till att man erbjuder så mycket vård som möjligt för personer men samtidigt förhindrar att människor hamnar i missbruk.

Ny resursfördelning för svensk skola

Anf. 58 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Jag vill gärna ställa en fråga till skolminister Lotta Edholm.

I dagens skolsystem finns det ingen direkt koppling mellan skolors ersättning och deras ansvar. De skolor och huvudmän som har störst ansvar för att alla elever i hela Sverige har en skola att gå i får inte nödvändigtvis ersättning för att ta detta ansvar, även om ansvaret medför kostnader. I praktiken får vissa skolor därför mer betalt än de borde och andra mindre än de borde. Det är ett systemfel som måste förändras och det ganska snabbt.

Den tidigare regeringen var för ensidig i sina förslag, och därför blev det ingen förändring förra mandatperioden. Men vi behöver snabbt få till en faktisk förändring för svensk skolas bästa.

Därför vill jag fråga skolministern om hon är redo att – gärna gemensamt här i kammaren – etablera en ny resursfördelning för svensk skola.

Anf. 59 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

En av de viktigaste uppgifterna på skolans område för den här regeringen är att stärka likvärdigheten i vårt skolsystem. Vi har för stora skillnader, inte minst mellan hur mycket olika kommuner satsar på sin skola.

Det finns naturligtvis stora skillnader i det kommunala uppdraget. Vi har en del kommuner som är väldigt stora till ytan med få elever. Vi har kommuner med stora socioekonomiska utmaningar och så vidare. Icke desto mindre har vi stora likvärdighetsproblem.

Därför kommer regeringen nu att tillsätta en utredning som handlar om en nationell skolpengsnorm. En viktig utgångspunkt i det arbetet kommer att vara den utredning som för ett par månader sedan lade fram sitt betänkande, som handlar om förstatligande av den svenska skolan. Men det här är en väldigt viktig och angelägen fråga för regeringen.

Regeringens inställning till utrotningshotade arter

Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Häromdagen stod landsbygdsminister Kullgren här och läste innantill att regeringen ska motverka artutrotningen. Det står dock klart att regeringen gör tvärtom, både i politik och i handling.

Det kanske inte är en tillfällighet att regeringen slutar prata om hårdare straff och lag och ordning när artutrotningsaktivisten P.M. Nilsson, tillika statssekreterare, ertappas med att fiska upp den akut hotade ålen.

Regeringen bedriver också en artutrotningspolitik, där man kämpar för att ålarna fortsatt ska malas sönder i vattenkraftsturbiner och för att försöka förkorta tiden när ålen får vara fredad.

Vad ska ni göra för att stärka ålens skydd mot era egna artutrotningsaktivister i Regeringskansliet? Och har ni fortsatt förtroende för dem trots att en har begått artskyddsbrott och även ljugit för polisen?

Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag har svarat på den frågan via Malin Larsson, och jag har inget annat svar än det jag hade då.

Fler gymnasiebehöriga elever

Anf. 62 OSKAR SVÄRD (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Lotta Edholm.

Att klara grundskolan och studera på gymnasiet är en av de bästa försäkringarna vi kan ge Sveriges barn och unga. En bra skolgång skapar möjligheter att studera vidare på universitet men också att nå egen försörjning i snabbare takt.

Jag representerar Örebro läns invånare och har innan jag kom in i riksdagen jobbat med skolfrågorna lokalt. Där har resultaten i stora delar förbättrats, dock inte tillräckligt.

Skillnaderna över landet när det gäller behörighet till gymnasiet är stora, både mellan kommuner i länen och mellan länen.

Min fråga, herr talman, är följande: Hur avser regeringen att stärka den svenska skolan så att fler elever blir behöriga till gymnasiet?

Anf. 63 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Tack, Oskar Svärd, för denna fråga! Den är väldigt omfattande.

Man kan väl säga att själva utgångspunkten för regeringens arbete är just hur vi ska se till att fler elever lämnar grundskolan med behörighet till gymnasiet och hur vi ska se till att de elever som är rätt duktiga i skolan blir ännu duktigare.

Det som nu sker är att vi ser över till exempel kursplaner. Nya kursplaner har precis trätt i kraft. Vi kommer att se över Skolinspektionens möjligheter att inspektera skolor, göra förelägganden till de skolor som inte sköter sig och så vidare.

Det känns som väldigt kort tid att svara på denna fråga, men det är den här regeringens hela fokus hur vi kan förbättra skolresultaten för de elever som har de allra största problemen. Det är enormt viktigt.

Omsättningen av rektorer

Anf. 64 MATS WIKING (S):

Herr talman! Min fråga är också till skolministern.

Personalen i skolan är helt avgörande för barnens framtid. En skola som har ordning och reda, utbildade lärare och en rektor som har personalens förtroende är en skola där eleverna trivs och presterar goda resultat.

Staten har gjort satsningar på lärares löner genom bland annat Lärarlönelyftet och skapat karriärvägar genom förstelärare. Det har varit bra satsningar på lärarna som åtminstone delvis stoppat den stora lärarflykten.

Sveriges Skolledare, som är rektorernas fackförening, beskriver däremot en vardag med ökad dokumentation, en kraftig ökning av antalet underställda och ett tryck på att skolan ska lösa problem som inte alltid är skolrelaterade. Detta menar Sveriges Skolledare har medfört en tuffare arbetsmiljö och gjort att omsättningen av rektorer ökat markant. Statistik visar att för några år sedan stannade en rektor fem år på samma skola. I dag är snittet tyvärr nere på två år.

Jag vill ställa följande fråga till skolministern: Vad tänker regeringen göra för att minska omsättningen av rektorer i grundskolan och gymnasiet?

Anf. 65 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det är ju enormt viktiga frågor som Mats Wiking tar upp. Hur kan man förbättra arbetsmiljön, till exempel? Ofta är ju frågorna av samma karaktär både för rektorer och för lärare.

Vi kommer nu bland annat att tillsätta en utredning om den administrativa bördan i skolan. Jag tror att det är väldigt många i den här kammaren

som har hört talas om detta och också själva, inte minst som föräldrar, stött på de problem som finns med detta i skolan. Vi kommer inom ganska kort tid också att lägga fram förslag om ett professionsprogram för lärare och rektorer där det blir tydligare hur man till exempel ska kunna få tillgång till olika typer av fortbildning och så vidare. Men jag delar Mats Wikings uppfattning att det är ett stort problem för svensk skola att rektorer stannar för kort tid på sin tjänst.

Blyhagelförbudet

Anf. 66 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern. Vi är båda entusiastiska jägare och har båda mötts av den, enligt mig, befogade kritiken mot blyhagelförbudet. Nu vet jag att implementeringen av detta ligger hos statsrådet Romina Pourmokhtari, men effekterna av detsamma drabbar onekligen landsbygden.

Vi är många som har jakten med oss från barnsben och uppskattar den variation den erbjuder och då även just blyhageljakt. Av allt att döma kan den snart vara ett minne blott. Det kommer i praktiken att resultera i fler djur som lider i onödan, vapenägare som står med obrukbara vapen, skogsägare som får kassera stockar som innehåller stålhagel och så vidare. Kan ministern i sitt svar dämpa den oro som landsbygden i dag känner inför blyhagelförbudet?

Anf. 67 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack, Tobias Andersson, för frågan! Det stämmer att det blyhagelförbud som nu är beslutat är mer långtgående än det relativt omfattande blyhagelförbud som vi redan sedan tidigare hade i och kring våra våtmarker. Den stora skillnaden är definitionen av våtmarker, där EU använder den definition som finns i den kallade så kallade Ramsarkonventionen.

Det vi tidigare har kommunicerat kring detta är att vi vet att jägare generellt sett vill följa reglerna. De vill göra rätt för sig, och då måste också myndigheterna göra det så enkelt som möjligt att göra rätt. Vi har en lång rad idéer och tankar om hur det ska gå till, men ingenting är klart än, utan vi kommer att återkomma så snabbt som möjligt. Jag hoppas att det kan lugna en del oroliga jägare. Inte minst behöver vi ju se till att man har koll på var blyhagelförbudet gäller och inte. Det hoppas vi att vi ska kunna klargöra.

Medel till folkbildningen

Anf. 68 AMANDA LIND (MP):

Herr talman! Jag riktar min fråga till Jakob Forssmed.

I budgeten för 2023 valde regeringen att inte förlänga viktiga medel till folkbildningen. Det rör sig om nära 500 miljoner till folkhögskolor och studieförbund för tillfälliga satsningar, alltifrån att asylsökande ska lära sig svenska för att komma ut på arbetsmarknaden till viktiga kurser som folkhögskolorna har för att inte minst möta behoven av kompetensförsörjning.

Nu ser vi ödesdigra konsekvenser av det här beslutet. Folkhögskolor tvingas lägga ned verksamhet. Studieförbund tvingas säga upp människor. Det handlar om insatser som är så viktiga för integrationen – frågor som den här regeringen säger sig vilja värna.

Min fråga går till socialministern: Varför valde regeringen att göra på det här viset, och ämnar man under kommande år agera för att minimera skadeverkningarna av den här neddragningen?

Anf. 69 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, Amanda Lind, för frågan! Det är viktiga insatser som görs, inte minst av folkhögskolor. Vi vet av erfarenhet att de har fungerat väldigt väl i tider av kris. Och även de andra insatser som görs är viktiga.

De här medlen har ju varit just tillfälliga medel. Man har beslutat att de ska finnas under en begränsad period. Ofta har de ett samband med pandemin och det som samhället gick igenom då. Det var särskilda insatser just i samband med detta. Det här är alltså en bakgrund till varför de inte har förlängts. Det var tänkt från början att de skulle vara tillfälliga.

Men när vi nu går in i nya perioder av påfrestningar på ekonomin ska man alltid fundera på olika typer av insatser. Detta kan naturligtvis vara en sådan insats när vi återigen drabbas på olika sätt, inte minst till följd av kriget i Ukraina, elkrisen och annat. Det finns alltså skäl att överväga detta framöver.

Elevhälsan

Anf. 70 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Herr talman! Min fråga går till skolminister Lotta Edholm.

Tyvärr ökar den psykiska ohälsan alltmer bland barn och unga. Enligt en studie av Socialstyrelsen har den till och med fördubblats bland elever mellan 10 och 17 år under de senaste tio åren. Man ser faktiskt att en av tio elever har en psykisk ohälsa.

Vi vet också att det förebyggande arbetet är väldigt viktigt. Vi måste arbeta hälsofrämjande och förebyggande och göra tidiga insatser. Här spelar elevhälsan en viktig roll. Det finns också många andra viktiga faktorer, men elevhälsan är något som eleverna kan möta i skolan varje dag.

Vi vet också att det är avgörande för elevernas framtid och mående att få tidig och adekvat hjälp från skolan. På vissa skolor fungerar elevhälsan bra. På vissa fungerar den mindre bra. Det är väldigt stor skillnad. Ofta är det samarbete och tillgänglighet som är de största bekymren.

Min fråga till skolministern är: Hur vill hon förbättra eller förändra elevhälsan, så att vi får en bättre elevhälsa och lättare kan hjälpa dessa elever i ett tidigt skede?

Anf. 71 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Ja, det här är ju en stor och viktig fråga i våra skolor och naturligtvis också utanför skolan. Den psykiska ohälsan hos barn påverkar hela familjer. Därför finns den här frågan också med i Tidöavtalet.

Vi ska tillsätta en utredning om elevhälsan och hur den ska vara organiserad. Även där handlar det om likvärdighetsproblem, precis som ledamoten var inne på. Det ser väldigt olika ut, och vi vet att en elevhälsa som fungerar effektivt och har ett bra samarbete med den övriga skolan också kan spela stor roll när det gäller att främja psykisk hälsa och också faktiskt när det gäller skolresultaten. Jag ser fram emot att få ge direktiv till den utredningen så småningom.

Sveriges försvarsförmåga och stödet till Ukraina

Anf. 72 LENA JOHANSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till försvarsminister Pål Jonson.

Jag vill börja med att citera den tidigare försvarsministern Peter Hultqvist: Det är i frontlinjen mellan Ryssland och Ukraina som kampen mellan demokrati och diktatur äger rum. Därför är stödet till Ukraina ytterst viktigt.

Mot bakgrund av dagens presskonferens och regeringens aviserade stödpaket till Ukraina – ett stödpaket som innehåller bland annat stridsfordon 90, pansarvärnsvapen inklusive NLAW samt artillerisystemet Archer – vill jag ställa följande fråga till försvarsminister Pål Jonson: Hur bedömer försvarsministern att det försvarsmateriel som föreslås ingå i det aviserade stödpaketet till Ukraina kommer att påverka den svenska försvarsförmågan?

Anf. 73 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Stort tack, ledamoten, för frågan!

Jag sa själv i mitt tal i Sälen att stöd till Ukraina är att investera i vår egen säkerhet. Ukraina utgör nu den sköld som Europa behöver. Putin kommer inte att stanna förrän någon stoppar honom, så vi ska göra allt vi kan för att stödja Ukraina.

Det stödpaket som vi presenterade i dag byggde på ett underlag från Försvarsmakten när det gäller NLAW, CV90 och minröjningsutrustningen. Då får man hela tiden beakta att vi gör nyanskaffningar. Det var också ett budskap som regeringen kom med i dag: Vi kommer att göra kompletteringar, för vi kommer ju att tära på Försvarsmaktens krigsorganisation trots att vi vet att vi behöver ett starkare försvar. Då måste vi alltså köpa ny försvarsmateriel, och det aviserade regeringen att man också kommer att göra.

Budskapet från regeringen är alltså att långsiktigt kommer detta inte att påverka vår försvarsförmåga i och med att vi gör kompletteringsanskaffningar.

Åtgärder mot ungas narkotikabruk

Anf. 74 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD):

Herr talman! Narkotikabruket är ett stort problem i Sverige, både bland unga och bland vuxna. Under de senaste åren har antalet unga som uppger erfarenhet av narkotikabruk legat på en relativt stabil nivå, men samtidigt visar utvecklingen bland dem som väl brukar narkotika på en viss ökning

av det mer frekventa bruket. Samtidigt är det långa köer till HVB och Sis-hem i Sverige.

Det blir allt viktigare att vi från politikens håll i ett tidigt stadium fångar upp de ungdomar som brukar narkotika för att motverka ett tungt och livslångt beroende, ett beroende som allt som oftast leder till en kraftig psykisk ohälsa och till tragiska livsöden.

Jag är glad över att Sverigedemokraterna och Tidöparterna prioriterar denna viktiga fråga. Narkotikabruket måste motverkas kraftigt, både med tanke på individerna som brukar narkotika och med tanke på de samhälleliga och ekonomiska besparingar som detta leder till.

Hur ser socialminister Forssmed på att vi måste kunna motverka ett tungt beroende bland unga och fånga upp de unga i tid?

Anf. 75 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, frågeställaren Anna-Lena Blomkvist, för frågan! Detta är otroligt angeläget. Tidiga insatser och att man kan få kontakt med elevhälsan den dag man behöver det är synnerligen angeläget och något som vi kommer att jobba för tillsammans, bland annat Sverigedemokraterna och regeringen.

Det handlar om att korta köerna till barn- och ungdomspsykiatri. För det är inte bara så att missbruket i sig kan leda till psykiska besvär, utan det kan också vara på det andra sättet: att psykisk ohälsa kan leda till ett missbruk och till självmedicinering på olika sätt. Detta är väldigt angeläget.

Jag är glad för att vi i Tidöavtalet slår fast att man ska få en sammanhållen vård och behandling om man har en beroendesjukdom. Det är väldigt viktigt, för i dag fungerar det inte tillräckligt väl ute i landet. Där har vi också Samsjuklighetsutredningen, som har lämnat sitt underlag, och vi har den sittande Narkotikautredningen.

Jag ser fram emot att få arbeta med att få till stånd ett bättre arbete.

Det handlar också om att vara tuffare mot dem som säljer narkotikan till våra barn.

Licensjakt på varg i södra Sverige

Anf. 76 LARS JOHNSON (M):

Herr talman! Min fråga vänder sig till landsbygdsminister Peter Kullgren. Just nu pågår årets licensjakt på varg. I dag tillåts dock inte licensjakt i det södra rovdjursförvaltningsområdet. Som skäl anger Naturvårdsverket att det södra rovdjursförvaltningsområdet är ett spridningsområde för vargen.

Samtidigt vet vi att vargstammen i landet sedan många år överstiger Naturvårdsverkets eget referensvärde för gynnsam bevarandestatus. Vi vet också att det i de södra delarna av landet finns åtminstone tre vargrevir – det finns troligtvis fler än så. Det saknas alltså bärande argument för att freda vargstammen i landets södra delar.

Min fråga till landsbygdsministern är därför om regeringen kommer att ta något initiativ för att säkerställa att licensjakt på varg blir möjlig även i det södra rovdjursförvaltningsområdet kommande licensjakt 2024.

Anf. 77 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack, Lars Johnsson, för frågan! Jag har själv varit på besök hos både jägare och lantbrukare som är oroliga för vargens utbredning i ett område som inte har haft varg, i ett område där djurbesättningsarna är mycket tätare än vad de exempelvis är där jag bor, i Värmland, där vi är vana vid att ha mycket varg. Jag förstår den oron.

Denna regering vill utveckla förvaltningen av de stora rovdjuren, och jag kommer att fortsätta att verka för att sänka vargens skyddsstatus i EU:s regelverk. Lyckas vi med det, att flytta vargen från bilaga 4 till bilaga 5, möjliggör det exempelvis en ökad skydds jakt. Sverige skulle då i större utsträckning självt kunna bestämma hur vargen ska förvaltas.

Regeringens hantering av det militära stödet till Ukraina

Anf. 78 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Fronten mellan demokrati och diktatur går i Ukraina. Ukraina måste med den samlade demokratiska världens fulla stöd vinna kriget.

Socialdemokraterna har stött, och vill fortsätta att stödja, Ukraina humanitärt, ekonomiskt och militärt. Moderaterna låste sig hårt i augusti. Man gick i högt tonläge mot den dåvarande socialdemokratiska regeringen kring att sända iväg just *ett* av många vapensystem: det svensktvecklade högteknologiska artillerisystemet Archer.

Under en presskonferens i dag om ett nytt stödpaket till Ukraina nämns återigen Archer – men det krävs fortsatta förberedelser och mer tid.

I en mer enande tid och anda undrar jag: Har försvarsministern i dag något självkritiskt att säga kring detta?

Anf. 79 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack för frågan, Markus Selin! Och tack för ditt engagemang för Ukraina! Jag uppskattar att vi har strävat efter att ha en bred politisk samsyn när det gäller stödet till vapenpaketet. Det hade vi när jag jobbade i opposition, och jag har nu också ansträngt mig för att informera oppositionen kring detta.

När det kommer till dagens paket var det fokus på CV90, för det kan vi skicka här och nu. Men vi har också sagt att vår ambition och vår intention är att skicka Archer till Ukraina, eftersom det är ett artillerisystem som ukrainarna verkligen efterfrågar. Min bedömning är att vi kommer att klara att lösa det. Sedan har jag också varit tydlig med att det är avhängigt ett stöd som vi kommer att få från tredjeland när det gäller en teknologiöverföring. Eftersom vi har fått positiva signaler om det kunde vi gå ut med dagens besked.

Vår intention och vår ambition är alltså att skicka Archer till Ukraina så fort det är möjligt. Det är ukrainarna väl värda, och det är ett mycket avancerat artillerisystem som verkligen skulle kunna göra skillnad i Ukraina både genom sin räckvidd och genom sin precision.

Anf. 80 JOHNNY SVEDIN (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till minister Jakob Forssmed. Regeringen har tillsammans med Sverigedemokraterna i Tidöavtalet särskilt lyft fram frågan om att stärka den psykiska hälsan för att nå en bättre folkhälsa i Sverige. Sverigedemokraterna vill, ihop med de andra Tidöpartierna, bland annat se att ett särskilt nationellt forskningsprogram tas fram. Tillsammans vill vi även påskynda och stärka det suicidpreventiva arbetet. Vidare är vi överens om att psykiatrin spelar en otroligt viktig roll i kontakten med alla personer som mår dåligt.

På dagens presskonferens talade ministern om att en utredning om en så kallad haverikommission är på gång, vilket är väldigt glädjande för Sverigedemokraterna, som har varit med och drivit frågan. Ministern talade även om att minska stigmatiseringen kring den psykiska ohälsan.

Ett annat led i att minska stigmatiseringen kan exempelvis vara att psykiatriker och psykiatrisjuksköterskor kan ingå som en normal bemanning inom hälsocentralerna. I dag arbetas det ju aktivt med att förstärka primärvården. Primärvården ska då ta en större andel av hälso- och sjukvården, enligt primärvårdsreformen, så att säga.

Har ministern funderat över om och hur psykiatrin eventuellt kan komma att implementeras som en del i det nära vårdkonceptet?

Anf. 81 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, Johnny Svedin, för frågan! Detta är oerhört angeläget. I dag fattade regeringen beslut om en utredning om inrättandet av en haverikommission vid självmord, för att vi ska göra bättre i framtiden än vad vi gör nu när det gäller det suicidpreventiva arbetet.

Jag tror som frågeställaren att vi måste tänka in psykisk hälsa i fler verksamheter på ett tydligare sätt. Det kan handla om primärvården. Det kan handla om skolhälsovården och annat. Det handlar om att detta tänk och denna kompetens ska finnas redan i den första linjen som möter människor på olika sätt. För vi vet att många som söker sig till en vårdcentral också har, eller bara har, psykiatriska besvär.

I arbetet med en god och nära vård har detta särskilt utretts. Jag ser fram emot att fortsätta titta på detta, bland annat på denna utredning, och att på annat sätt föra arbetet vidare för att stärka svensk vård och omsorg och arbetet för en psykisk hälsa.

Försenade produktionsstöd till jordbruket

Anf. 82 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Peter Kullgren. Det svenska jordbruket har haft problem. Vi ser att vi står inför en grön omställning. Samtidigt har vi sett att Jordbruksverket har haft problem med att betala ut produktionsstöd i tid till lantbrukarna. Det har rapporterats om detta i medierna. Det är framför allt unga, familjenära och ekologiska jordbruk som är extra beroende av att dessa produktionsstöd betalas ut i tid. Dessa lantbrukare är dessutom kugghjul i den gröna omställningen inom jordbruket.

Vi vet att Europeiska revisionsrätten också har sagt att klimatpolitiken inom den gemensamma jordbrukspolitiken är bristfällig och till och med väldigt svag. Det är därför viktigt att dessa lantbrukare får sina stöd i tid.

Jag undrar därför vad ministern avser att göra för att skynda på processerna och komma till rätta med dessa problem inom Jordbruksverket.

Anf. 83 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar Jytte Guteland för en oerhört angelägen fråga. Ingen vill att beviljade stöd ska dra ut på tiden. Och jag lider verkligen med dem som har drabbats av detta. Många gånger är det tajta marginaler och stora utgifter, inte minst i och med den senaste tidens prisutveckling på många insatsvaror – gödsel, drivmedel och så vidare. Det är extra viktigt.

Jag har besökt Jordbruksverket, och en stor del av samtalen som jag har haft med ledningen har handlat om hur man arbetar för att säkerställa dessa processer och att man inte ska hamna i denna problematik. Arbeta pågår, och man är ytterst angelägen om att man ska komma till rätta med de problem som har varit. Det hoppas jag verkligen att man gör. Och jag kommer naturligtvis att följa upp detta.

Ryska fastighetsköp vid svenska skyddsobjekt

Anf. 84 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Problematiken med strategiska inköp har inte kunnat undgå någon sedan rapporterna från bland annat Finland kom. Men vi har också kunnat se det här i Sverige med ett ryskt fastighetsköp vid inloppet till marinbasen på Muskö, fastighetsköp vid flygplatsen i Västerås och så vidare.

Totalförsvarets forskningsinstitut skrev i en nyligen publicerad rapport att det inte går att fastställa den totala omfattningen av ryskt ägande i närheten av svenska skyddsobjekt eller andra för totalförsvaret viktiga anläggningar, detta mot bakgrund av att det helt enkelt saknas ordentliga kontrollverktyg.

Kommittédirektivet gällande kontroll vid överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentlig betydelse för totalförsvaret ska redovisas senast den 1 februari 2024. Det innebär att ett lagförslag kan komma att dröja till 2025. Det är i vår mening för sent givet det kraftigt försämrade omvärldsläget men också med anledning av att det inte finns några konkreta siffror utan endast uppskattningar.

Därför skulle jag vilja fråga försvarsministern om han tänker vidta några åtgärder för att säkerställa att vi kan ha ett lagförslag på plats tidigare.

Anf. 85 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag tackar Björn Söder för en angelägen fråga.

Vi kan konstatera att underrättelsehotet mot Sverige har ökat över tid och också att vi har ett kraftfullt försämrat säkerhetspolitiskt läge. Då kan man inte vara naiv.

Här har det skett ett antal lagskärpningar. Det har skett lagskärpningar när det gäller säkerhetsskyddslagen men också när det gäller skyddslagen.

Det är i grunden bra. Vi är också öppna för att göra vad vi kan för att skärpa övrig lagstiftning.

Vi har också en dialog med berörda myndigheter kring hur arbetet med implementeringen av detta arbete går. Men jag har i dag inga nya besked kopplade till att tidigarelägga den utredning som Björn Söder tar upp. Men frågan i sig själv är angelägen i ljuset av det ökade underrättelsehotet mot Sverige. Det har också en stark koppling inte minst till utländska direktinvesteringar i kritisk infrastruktur, där vi har en ny lagstiftning på plats och också ett omfattande EU-samarbete numera.

Kulturskolan och rätten att spela instrument på skoltid

Anf. 86 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Lotta Edholm.

Strax före jul blev det klart att elever runt om i Sverige även fortsatt kommer att kunna få spela sina instrument i kulturskolan på skoltid.

Insikten om att elever som till exempel bor långt från skolan ute på landsbygden inte har möjlighet att ta sig till aktiviteter på eftermiddagar och kvällar har bidragit till att man alltså har ändrat sig i denna diskussion som har pågått under hela föregående år.

Självklart måste ledighet för att delta i kulturskolan beviljas och lämplighetsprövas mot individen och dennes skolsituation. Men det möjliggör ändå att detta kan fortgå.

Jag undrar: Instämmer ministern i att det är positivt att den svenska skolan nu tillåter att kulturskoleelever får spela sina instrument på skoltid?

Anf. 87 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Jag måste erkänna att denna fråga är ganska ny för mig. Naturligtvis har jag följt den i medierna tidigare, men jag har inte satt mig in i den. Men om frågan är löst på ett praktiskt sätt verkar detta rimligt.

Det är viktigt att barn och ungdomar får utöva sina fritidsintressen, att lära sig att spela instrument och så vidare. Men det är naturligtvis också viktigt att detta inte inkräktar på skoltiden i den meningen att man inte kan göra detta under lektionstid.

Men jag ska verkligen anstränga mig för att sätta mig in i denna fråga lite bättre.

Likvärdighet och anslagen till läromedel

Anf. 88 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Varje elev har rätt till bra läromedel som lärare själva har möjlighet att välja och anpassa just till sin undervisning och sin elevgrupp. Men runt om i landet är likvärdigheten i dag alldeles för dålig.

I en undersökning från Läromedelsförfattarna anger 5 procent av Sveriges rektorer att de lägger endast 208 kronor per elev och läsår på läromedel, medan de 5 procent som anger att de ger mest ger så mycket som 1 957 kronor per elev och läsår.

Regeringens satsning på läromedel är lovvärd, men den riskerar tyvärr att bara bli en bokföringsteknisk åtgärd, där kommunerna bara bokför läro-

medelsköp på ett annat konto. Det kommer tyvärr inte att märkas för vare sig elever eller lärare.

Därför vill jag fråga statsrådet Lotta Edholm hur regeringen tänker ta vidare de förslag som ligger i Läromedelsutredningen och när vi kan se konkreta förslag på riksdagens bord, eftersom det inte finns några spår av detta i den framlagda propositionsförteckningen.

Anf. 89 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar Niklas Sigvardsson för en väldigt viktig fråga som berör väldigt många elever: Hur ska vi se till att våra elever i Sveriges skolor får bra och relevanta läromedel?

Det är, precis som Niklas Sigvardsson säger, stora skillnader. Därför satsar denna regering mer än en halv miljard kronor varje år de kommande åren på att se till att våra elever får bra läromedel.

Vi jobbar just nu på Utbildningsdepartementet med frågan om hur dessa pengar ska fördelas. Självklart finns den risk som ledamoten påpekar, att pengarna försvinner till någonting annat. Men jag har faktiskt en stor tilltro till att våra kommuner kommer att se att detta är en viktig fråga och att bra läromedel faktiskt bidrar till kunskapsresultaten i svensk skola.

Förbud mot religiösa friskolor

Anf. 90 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Liberalernas partiledare, statsrådet Johan Pehrson, skrev i Expressen i helgen att Liberalerna vill förbjuda religiösa friskolor utifrån att Liberalerna inte kan acceptera att en enda skola i vårt land försvårar integrationen och hämmar elevers frihet.

Jag blev väldigt glad när jag läste detta, för det innebär att en regering där Liberalerna ingår måste lägga fram förslag om ett förbud mot religiösa friskolor.

Min fråga till skolminister Lotta Edholm är därför: Kommer regeringen nu att lägga fram ett förslag om stopp för religiösa friskolor, eller betyder dessa tuffa orden från statsrådet Pehrson egentligen ingenting?

Anf. 91 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det är ingen hemlighet att Liberalerna har drivit detta tidigare – mot andra partier naturligtvis. Vi har nu en uppgörelse i Tidöavtalet i frågan. Lagstiftningen kommer att skärpas. Den har redan skärpts vid två tillfällen. Och vi ger nu Skolinspektionen för första gången ett uppdrag som går till hela skolväsendet om att se över till exempel våldsbejakande extremism och islamism. Och det är nu viktigt att Skolinspektionen tar detta uppdrag och ser till att vi får ett skolväsen där religiös extremism och annan extremism faktiskt inte kan finnas. Det är viktigt att skolan står fri från detta och att också alla skolor som är konfessionella faktiskt anmäls till Skolinspektionen som varande just konfessionella så att föräldrar och elever kan välja om de vill ha en skola med en konfessionell inriktning.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 5 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 18 januari

2022/23:143 Ombyggnad av riksväg 41

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:144 Placering av kriminella ungdomar på Sis-hem

av *Gustaf Lantz* (S)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2022/23:145 Brottsutredning av chilenska adoptioner

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 januari

2022/23:237 Yrkets roll för sjukskrivning och återgång i arbete

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2022/23:238 Framtiden för järnvägsfärjorna i Trelleborgs hamn

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:239 En ny utredning om svenskarnas alkoholförsel

av *Pontus Andersson* (SD)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:240 Metoder i socialtjänsten

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

§ 7 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 januari

2022/23:190 Polisenärvaron i kommunerna Smedjebacken och Ludvika

av *Sofie Eriksson* (S)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:194 En trygg arbetsmarknad

av *Jamal El-Haj* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson* (L)

2022/23:197 Unga lagöverträdarens möjlighet till ett hederligt liv
av *Anna Wallentheim* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Prot. 2022/23:48
19 januari

2022/23:225 Mäns ekonomiska våld mot kvinnor
av *Aida Birinxhiku* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:222 Tingsrätt i Katrineholm
av *Fredrik Olovsson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:223 Terrorrklassning av IRGC
av *Kadir Kasirga* (S)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:226 De höjda biljettpiserna på Gotlandsfärjan
av *Linda Westerlund Snecker* (V)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 15.10.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.11 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 2 Svar på interpellation 2022/23:57 om fler i arbete för att motverka segregationen	1
Anf. 1 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	1
Anf. 2 SOFIA AMLOH (S).....	2
Anf. 3 SERKAN KÖSE (S)	3
Anf. 4 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	4
Anf. 5 SOFIA AMLOH (S).....	5
Anf. 6 SERKAN KÖSE (S)	5
Anf. 7 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	6
Anf. 8 SOFIA AMLOH (S).....	7
Anf. 9 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	7
§ 3 Svar på interpellation 2022/23:60 om situationen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden	8
Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	8
Anf. 11 SOFIA AMLOH (S).....	9
Anf. 12 FRIDA TÅNGHAG (V)	10
Anf. 13 PATRIK BJÖRCK (S)	10
Anf. 14 LINUS SKÖLD (S).....	11
Anf. 15 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	12
Anf. 16 SOFIA AMLOH (S).....	13
Anf. 17 FRIDA TÅNGHAG (V)	13
Anf. 18 PATRIK BJÖRCK (S)	14
Anf. 19 LINUS SKÖLD (S).....	14
Anf. 20 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	14
Anf. 21 SOFIA AMLOH (S).....	15
Anf. 22 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	16
Ajournering	17
Återupptaget sammanträde	17
§ 4 Frågestund	17
Anf. 23 FÖRSTE VICE TALMANNEN	17
<i>Statsministerns statssekreterares olagliga ålfiske</i>	17
Anf. 24 MALIN LARSSON (S)	17
Anf. 25 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	17
Anf. 26 MALIN LARSSON (S)	18
Anf. 27 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	18
<i>Slöjförbud i förskola och grundskola</i>	18
Anf. 28 PATRICK RESLOW (SD)	18
Anf. 29 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	18

Anf. 30 PATRICK RESLOW (SD).....	19	Prot. 2022/23:48
Anf. 31 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	19	19 januari
<i>Reservofficerarnas villkor</i>	19	-----
Anf. 32 HANNA GUNNARSSON (V).....	19	
Anf. 33 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	19	
Anf. 34 HANNA GUNNARSSON (V).....	20	
Anf. 35 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	20	
<i>Archer till Ukraina</i>	20	
Anf. 36 KERSTIN LUNDGREN (C).....	20	
Anf. 37 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	20	
Anf. 38 KERSTIN LUNDGREN (C).....	21	
Anf. 39 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	21	
<i>Försvaret och havsbaserad vindkraft</i>	21	
Anf. 40 ULF HOLM (MP)	21	
Anf. 41 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	21	
Anf. 42 ULF HOLM (MP)	22	
Anf. 43 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	22	
<i>Effekterna av Sveriges stöd till Ukraina</i>	22	
Anf. 44 HELENA BOUVENG (M)	22	
Anf. 45 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	22	
Anf. 46 HELENA BOUVENG (M)	23	
Anf. 47 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	23	
<i>Digitala vårdssystem</i>	23	
Anf. 48 CAMILLA MÅRTENSEN (L)	23	
Anf. 49 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	24	
Anf. 50 CAMILLA MÅRTENSEN (L)	24	
Anf. 51 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	24	
<i>En elräkningsakut</i>	24	
Anf. 52 SOFIE ERIKSSON (S)	24	
Anf. 53 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	25	
<i>Villkoren för yrkesmässigt ålfiske</i>	25	
Anf. 54 BEATRICE TIMGREN (SD).....	25	
Anf. 55 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	25	
<i>Utredning om kriminaliseringen av eget narkotikabruk</i>	26	
Anf. 56 KARIN RÅGSJÖ (V).....	26	
Anf. 57 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	26	
<i>Ny resursfördelning för svensk skola</i>	26	
Anf. 58 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	26	
Anf. 59 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	27	
<i>Regeringens inställning till utrotningshotade arter</i>	27	
Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP).....	27	
Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	27	
<i>Fler gymnasiebehöriga elever</i>	27	
Anf. 62 OSKAR SVÄRD (M).....	27	
Anf. 63 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	28	
<i>Omsättningen av rektorer</i>	28	
Anf. 64 MATS WIKING (S).....	28	
Anf. 65 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	28	
<i>Blyhagelförbudet</i>	29	
Anf. 66 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	29	

Anf. 67 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	29
<i>Medel till folkbildningen</i>	29
Anf. 68 AMANDA LIND (MP).....	29
Anf. 69 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	30
<i>Elevhälsan</i>	30
Anf. 70 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	30
Anf. 71 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	30
<i>Sveriges försvarsförmåga och stödet till Ukraina</i>	31
Anf. 72 LENA JOHANSSON (S).....	31
Anf. 73 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	31
<i>Åtgärder mot ungas narkotikabruk</i>	31
Anf. 74 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD)	31
Anf. 75 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	32
<i>Licensjakt på varg i södra Sverige</i>	32
Anf. 76 LARS JOHANSSON (M).....	32
Anf. 77 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
<i>Regeringens hantering av det militära stödet till Ukraina</i>	33
Anf. 78 MARKUS SELIN (S)	33
Anf. 79 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	33
<i>Psykiatrin som en del av primärvården</i>	34
Anf. 80 JOHNNY SVEDIN (SD)	34
Anf. 81 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	34
<i>Försenade produktionsstöd till jordbruket</i>	34
Anf. 82 JYTTE GUTELAND (S)	34
Anf. 83 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
<i>Ryska fastighetsköp vid svenska skyddsobjekt</i>	35
Anf. 84 BJÖRN SÖDER (SD)	35
Anf. 85 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	35
<i>Kulturskolan och rätten att spela instrument på skoltid</i>	36
Anf. 86 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	36
Anf. 87 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	36
<i>Likvärdighet och anslagen till läromedel</i>	36
Anf. 88 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	36
Anf. 89 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	37
<i>Förbud mot religiösa friskolor</i>	37
Anf. 90 ÅSA WESTLUND (S).....	37
Anf. 91 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	37
§ 5 Anmälan om interpellationer	38
§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar	38
§ 7 Anmälan om skriftliga svar på frågor	38
§ 8 Kammarén åtskildes kl. 15.10.	39